

Két kiváló író
legújabb munkája!

Bűbájosok

Novellák
Irita Kosztolányi Dezső
Ára 3 K 50 f

Tavaszi játék

Regény
Irita Lakatos László
Ára 3 K 50 f

A Franklin-Társulat kiadása

Kaphatók minden
könyvkereskedésben

MARDOCHEUS

Irita
Berczellényé Gajary Böske.
Ára 1 korona 50 fillér.

Megrendelhető:
LAMPEL R. könyvkereskedése
(Wodianer F. és Fiai) r.-t.-nál
Budapest, VI., Andrássy-út 21. szám
és minden könyvkereskedésben.

Csizfűrdő

megnyit. Vészegény gyermekeknek, serdülőknek, idegbetegeknek, görvélseknek, érelmeszesedésnél ajánlható. Nagy gyógyhatású rúdiumos jód-bróm fürők. Hűg-vizkurák. Szanatórium. Tiszti gyógyház. Előnyös ellátás vendéglők és magánházaknál. Orvosok: Dr. Kallós, Pazár. Prospektust, vizismertetőt kérjünk fűrdőgazgatóságától.

Ruttkai Ruttkay Vilmos
új könyve:

A VILÁGHÁBORÚ

Olaszország, a Balkán
és Ausztria-Magyarország.

A szerző ebben a könyvben komoly tanulmányok alapján a monarchiának Olaszországhoz és a Balkán államaihoz való viszonyát fejtegeti, végül pedig rámutat arra a fontos szerepre, mely a monarchiára vár.

Rendkívül sok tanulságot meríthetünk ezen érdekes könyvből, mely a magyar háborús irodalom egyik legértelmesebb terméke. ::

Franklin-Társulat kiadása. Ára 6 korona.

Megrendelhető:
LAMPEL R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) r.-t.-nál
Budapest, VI., Andrássy-út 21 és minden könyvkereskedésben.

Régi hírneves
kénes gyógyfürdő

VARASD-TÖPLITZ

(HORVÁTORSZÁG). — Vasút-, posta-, telefon- és távírda-állomás.
Új gyógyszállóda villanyvilágítással. Hírneves radioaktív hőforrás + 58° C.

Ajánlva: köszvény, **Ivókurák:** makacs torok, gége-, mell-, máj-, gyomor- és bélbántalmaknál.

Prospektus
ingyen!!

Elektr. masszázs, iszap-, szénsavas és napfürdők és forrólég kezelés.
Egész éven át nyitva. Modern, kényes. mes. Szállodák. Katonazene.
Fürdőorvos: **Dr. LOCHERT J.**

BADEN WIEN mellett.

EGÉSZ ÉVI FÜRDŐIDÉNY. 32,000 fürdővendég!

Városi szálloda «Herzoghof» elsőrangú ház, valamint más kiváló szálloda és penzió. «Pereg-rini-forrás». Ivókurák és kénes iszapburkolások. **GYÓGYIT:** csusz és köszvényt, bőrbajokat és exodátokat stb.

A nagyközönséget s az összes viszonteladókat tisztelettel értesítjük, hogy a figyelembejövő nyersanyagok többszörös áremelkedése daczára a valódi kedvelt

kis
Diana-krém
kis
Diana-szappan
kis
Diana-puder
és
Diana-fogkrém

május hó 1-től kezdve darabonként csak

80 fillérbe

kerül minden üzletben.

Mindenütt kapható!

nagy
Diana-krém
nagy
Diana-szappan
nagy
Diana-puder

továbbra is változatlanul

2 koronába

kerül darabonként az ismert legfinomabb minőségben.

Mindenütt kapható!

Főelárusítóhely:

Diana Kereskedelmi Részvénytársaság, Budapest, Nádor-u. 6. Telefon 72-72.

20. SZ. 1916. (63. ÉVFOLYAM.)

SZERKESZTŐ
HOITSY PÁL.

BUDAPEST, MÁJUS 14.

Szerkesztési iroda: IV. Vármegye-utca 11.
Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4.

Egyes szám
ára 40 fillér.

Előfizetési
feltételek:

Egészévre — 20 korona.
Félévre — 10 korona.
Negyedévre — 5 korona.

A «Világháború»-val
negyedévenként 1 koronával
több.

Külföldi előfizetésekhöz a postallag meg-
határozott viteldíj is eszotolandó.

A GÉPFEGYVER TÖLTÉNYEK ELŐKÉSZÍTÉSE. — Fülöp Lajos félfotó.

A Z Ü R G E.

Regény. — Iria Zsoldos László.

(Folytatás.)

Szeptember 24.
Megpróbáltam irni Bélának, hogy hiszen sehíse féljen ő attól, hogy gazdag lány vagyok és elkényeztettek idehaza, azért hűséges jó felesége lennék neki mindörökké. Gyors elhatározás volt, faképnél hagytam a bácsit és bezárkózzván a szobámba, hamar elővettem a levél-papírost s tollat ragadtam.

«Kedves Béla!» — írtam le a címet, s a mikor folytatni akartam, akkor láttam csak, hogy nem tudom elkezdni a levelet. Pedig nem akartam irni semmi rosszat, sem megbotránkoztatót, vagy valami, csupán annyit, hogy én még mindig a régi vagyok és várom a régi kedves leveleit. Csak hogy miként irjam neki, hogy még mindig a régi, a mikor a villamos tragacs is már oly régen hozza be asztalunkra a tálat és most már az is szálla a szemében. Hiába vagyok akkor én is még mindig a régi, hiába akartam már régen meghalni vele együtt, úgy lát- szik, neki már valami új kell. De hogy lehetnék én új, mikor ez változást jelentene a régihez képest, én pedig változatlanul bízom benne és szerettem.

Hasztalanul próbáltam azzai kezdni a levelet, hogy olvastam Herba bácsinak írt sorait és biztosítom, hogy ha senkit ezen a földkerekségen, hanem engem felreiser: ne adj Isten, hogy képes lettem volna egy betűt papírra vetni! Gondoltam inkább képeslapot küldök neki. Olyasmít, hogy:
— Üdvözlő Elza.

Vagy:
— «Üdvözlő a villamos tragacsról. Róza.»
— «Üdvözlő a Dunaparttól.» Nem, az ostoba- ság. Inkább csak annyit, hogy:
Vagy még nyiltabban:
— «Emlékszik-e 1895 augusztus 27-re? Elza.»
Nem és nem. Nem bírtam megmozdítani a papíron a tollat.

Mi az, Istenem, hogy a tollnak ekkora ellent- álló ereje van? Hiába minden jó szándék, hasz- talanul akar szóhoz jutni a szív, hiába eseng jóvőrt a mult, siker nélkül parancsol az akarat, eredménytelenül erőlködik a kéz és általános- ságba vész az egész lengyel országgyűlés, — egyetlen nyepozvolim megakadályoz, fölborít és tönkre tesz mindent.

Nyepozvolim. Vagy talán mégis inkább Si- mányinak kellene írnom? De hogy? avassak be a mi dolgunkba egy harmadikat? Különösen egy századost, hogy a fiatal új még azt kép- zelje, rá akarok parancsoltatni a följbbeál- val. Akkor aztán igazán örökre keresztet vet- hetnék rája.

Jaj, be szeretnék egy jó nagyot flörtölni valami csinos huszártiszttel! Csak hogy a Vereczky-párba jóta már nem járnak ám hozzánk a tiszték.

Szeptember 26.
Igazán, ez az öreg Herba sokkal jobban tenné, ha egyszerűen megszüntetné nálunk a látog- atásait. Tíz esztendő óta már annyi kellemet- lenséget csinált, hogy más helyütt már réges- rég kitöltő kását adtak volna neki vacsorára. Egyszer mamával gomba, egyszer apussal, egyszer ó, másszor a fia... Csakugyan, oko- sabb volna, ha mama egészen barátságosan megmondaná neki:
— Nézzé Tóni bácsi, szépen kérem magát, ne járjon többet a házukhoz. A lányomat is csak felizgatja vele, meg nekem is kellemet- len. Isten áldja meg, éljen boldogul a drága- látos fiával együtt és hagyjon nekünk békét! Alászolgája!

Szóval, a mi családi Tóni bácsink tegnap vacsoránál azt mondja:
— Tudják-e, ki az új főpinczér a Váci ká- vánházban?
Ilyen kérdés! Mit érdekel bennünket a Váci kávéház, a hova soha egyikünk sem tette még be a lábát? És ráadásul mi közünk lehet mi-

nekünk holmi főpinczérhez? Poppant bárgyú kis társalgási módnak tünik föl az egész.

Ehhez képest én egyszerűen a fülem mellett eresztettem el a szót, mama pedig kicsinylőn jegyezte meg, miközben villájára szúrta egy falatot:

— A Váci kávéház főpinczére? Jaj, édes Tóni bácsi, igazán ne vegye rossz néven, de halvány sejtelmünk sincs róla, hogy ki lehet.

Apus meg ugyanekkor gúnyos nevetéssel te- kintett Herbára:
— Mondd meg, édes öregem, de egészen őszintén: nincs valami bajod, hogy ilyesmit kérdezel fölünk? — És a firtatott ébaj nagyobb szemléltetése czéljából jobbkeze három ujját (másik két ujját közt az evőkést billegette) tréfásan elkezdte táncoltatni a homloka előtt, jelezve vele, hogy a bácsi fejéből alighanem hiányzik a negyedik kerék.

Herba, mert kutyá egy tatárkoponya az öreg, a ki mindenért megorrol és semmit sem hagy fizetség nélkül, mérgeesen szinte beljebb a kihajtott gallériá mögé az asztalkendőt (ez is kicsoda vizözön előtről maradt szokás, Uramfia!) s dolyfós képpel vágta ki a rezt:
— Már pedig, kérlek alásan, az a főpinczér valamikor nagyon jó barátod volt, Guszti. Úgy hívják, hogy Vereczky Gerő.

Nem lehet leírni a hatást, a mi most mutat- kozott.
— Vereczky? Mi a szósz? Hát hogy került az ide főpinczérnek? — mondta élénken apus. Anyám nem szólt semmit, csak Herba szá- vaира kiejtette a kezéből a villát, a mely nagy esőrennéssel hullt le a tányérra. Apus ránézett a mamára, majd rögtön a kezére, a melyikből kiesett a villa, s a mely most is ugyanabban a tartásban emelkedett a tányér fölött a levegőbe, mintha még mindig a szájához akarná emelni a villára szúrta falatot (akáresak olyan ember- nél, a kit evés közben sűjtött agyon a villám): aztán megint a mama sápadt arczára.

— No, ez érdekes! — szólalt meg félpercznyi csend után újra apus is, meg most már a mama is olyan egyszerre, mintha csak összebeszél- tek volna. (Pedig dehogyan beszéltek! Hiszen apám a mamára vonatkozóan tette a megjegyzést, a mama pedig nyilvánvalón a zavarát akarta elleplezni vele.) De mégis olyannyira egyszerre ejtették ki ugyanazokat a szavakat, hogy akaratlanul is rájuk olvastam nagy hadarva az ilyenkor szokásos szentenciázt:
— Jaj, beh egyszerre tetszett mondani! Két szerelmes találkozik!

— Csakugyan, nagyon érdekes, — fejezte be a kínos jelenetet Herba s meglegedetten tö- rülte meg asztalkendőjével a száját, valamint jobbra-balra szétálló bajuszát.
— Beszélte-e? — kérdezte apus. — Azt mondják, — ugye, Eliz, Babótya említette neked egyszer? — hogy miránk egyáltalában nem is emlékszik szegény feje?

Herba igenlőn bólintott:
— Babótya igazat mondott, Vereczky erre a névre, hogy Kemper, vagy Kemperné, vagy Eliz-lak, vagy párba, egyáltalában nem reagál.
— És magát megismerte? — mondta köny- nyedén a mama. — Különös, hogy magát min- denki megismeri. — S rá rögtön, mialatt én bizony még mindig egy kicsit szájatva próbáltam mérlegelni magamban az imént lá- tottak és hallottak jelentőségét, (megismerie, ezt is épp úgy hangsúlyozta, mintha kiismerést értene alatta) már olyan drága mosolylyal, mintha legjobb kedve volna a világon, való- sággal csicseregve fordult apushoz:
— Képzeld csak, Guszti, ez a te bolond Mr. Brown el akarja hitetni velem, hogy az angol dog sokkal szalonképebb, mint a dán. De ilyen sovinszta!

Apus csak vállat vont:
— Nem értek a kutyákhoz...

Ugyanekkor (csakugyan találkozik-e vajjon két szerelmes?) én hevesen:
— Már pedig én az egész mister Brownért nem adnám Polluxot, vagy Castort! Tetszik tudni mama?

Mire Herba epésen:
— Többet ér annál egy juhász-kutya, édes nagyságos asszony! Nincs annak a hűségben párja! — és oly furcsa tekintettel sunyított a mamára, hogy az, úgy látszik, indítva érezte magát a következő kérdésre:
— Kinél? Az angolnál? — És idegesen ne- vetett. — Vagy Elza dánjairól beszél, Tóni bácsi?

— Azt nem tudom, — szóltam közbe élén- ken, — hanem az egyszer bizonyos, hogy én az én dánjaimat még akkor sem eserelném el mister Brown-nal, ha az az úr csakugyan juhász-kutya is volna!

— Ha lenne! Ha lenne! — nevetett a mama.
— Úgy látszik, — szólt apus, (mialatt az inas jött tányért váltani) piczit különös neve- tessel anyámhoz, — már te is kedvet kaptál a nyelvmesterkedésre, hehe.

— Ahogy' vesszük, — báméskodott üres tányérjára Herba, Isten tudja, mire, vagy ki- csodának felelve, míg én zavartan kapkodtam a szemem hol egyikre, hol a másikra, mialatt ösztönszerűleg egy fura kérdés merült föl bennem:
— Vajjon az én kutyáimról beszélnek ezek még mindig? Vagy valami másról?

Nem értem. Isten tudja, én igazán nem értem ezt a képletes diskurálást, a miben a mama nagymester. Kutyákról vitatkoznak és a mellett úgy néznek egymásra, mintha emberekről szó- lának.

Nagyon álmos vagyok. Béla hadnagy úr, nyomorult kutya, jó éjszakát!

Oktober 3.
Rettenetes. Na, azt soha föl nem mertem volna tenni mamáról! De nem hiába utáltam én első percztől fogva ezt a nyomorult angolt, most itt van, most meg van, most... jaj, Istenem, talán le sem kellene írnom ezt a bor- zasztó szegényt, ámbár az igaz, hogy ezt a nap- lőt senki sem fogja megtalálni, senki, mert a toalett-fiókomban őrzöm, a hol az aranyamat is gyűjtöm és a fiókák Wertheim-zárja van. Egyébiránt, mit érnek ma már a Wertheim- zárok! Hát hitte, vagy csak álmodta is volna mamáról valaki, hogy az ő drága, nemes, okos szívének a Wertheim-zárja valamikor is ki- nyílhat másnak, mint nekünk, mint én nekem még az én szegény apusomnak?! Az én anyám, a ki mindig olyan ügyesen és oly egyszerű fensőbbiséggel tudott bánni a férfakkal, hogy mindenki bomlott utána, mindenki udvarolt és szépet mondott neki, hanem azért róla is mindenki csak szépet mondhatott. Még az a két huszártiszt is, a ki tíz évvel ezelőtt nyo- morékká püfölte egymást párvialdában. És a kinek bankárok és huszárok, bárók és kamará- sok tartoztak az udvarához, most, tessék, bele- esik egy ilyen jött-ment éhenkórás nyelvme- sternek a hálózába; igazán rettenetes!

Mama, a ki már megint szorgalmasan részt- vett az angol-órakon, ma Brownnal szemköz- tül a hosszukás alakú asztalnál, míg én az asz- tal keskenyebb végén gunnyasztottam, lehe- tőleg inkább mamához közelebb, mint Brown- hoz. Az angol lassan és nagyon kimérten magya- rázott valamit, hogy mit, azt akkor sem igen tudtam volna megmondani, most pedig még kevésbé; elég az hozzá, hogy magyarul azt köz- ben hol nekem beszélte, hol pedig a sötét szem-ével anyámra nézett, de ilyenkor úgy össze- néztek, hogy én valószínűszen elálmélkodtam magamban: hogy' lehet az, Istenem, ennyire érdeklődni mamának az angol tanulás iránt! Én csak közömbösen felelgettem azokra a kérdésekre, a melyekkel mr Brown megtűzöste

a magyarázatát, míg valahányszor az angol az anyámhoz fordult, a mama hangja mind- annyiszor oly különös rezdüléssel esendült:
— Igen, mister Brown.
— Nem értem, mr Brown.

Vagy:
— Ah, mr Brown, ne magyarázzon már oly szenvedélyesen! — s furcsán, sugva kacagott melléje.

Jómagam igen unalmasnak tartottam az an- gol órát s egyszer csak hátravetvén magam a széken, nagyot nyújtózkodtam. És akkor, a mint a lábam is kinyújtottam a sárga selyem- terítővel majdnem földig letakart asztal alatt, Istenem, a cipőm orra hozzátért az ő lábukhoz.

Anyámhoz és azéhoz a nyomorultéhoz és a cipőm orrával megéreztem, hogy kettőjüknek a lába... szűz Máriám, hogy mért is kellett ezt nekem észrevennem? — valóssággal egy- másba akaszkodott az asztal alatt. Úgy, oly hirtelen rántottam vissza a lábamat, mintha tűz égette volna meg. Brownnak is egy pilla- natig torkán akadt a szó zavarában. A mama ingerülten förmedt reám:
— Te nyújtogatód itt a lábadat, Elza? No, és én azt hittem, mr Brown, hogy az asztal lába!

És pirulva, de azért haragosan sűtöttem le a szemem, s a mikor a következő perczben a nyelvmester rekedt nevetését hallottam, hogy:
— Azt már hallottam, hogy a magyar nyelv- ben valaki az asztal alá issza magát unalmá- ban; de, hogy angolul az asztal alá tanulja magát valaki, mint a drága kisasszony, az már csakugyan eredeti dolog, — akkor méltatlan- kodó mozdulattal fölálltam a helyemről és a nélkül, hogy egyetlen szót is szólottam volna, kimentem a szobából. Egy marasztaló szavuk nem volt a számomra. Mamának sem. Hogy is lett volna, mikor csak örülhetek, hogy nem vagyok többé az útjukban!

Ebédhez nem mentem le. És nem is ettem egyáltalán semmit. Mama kétszer üzent föl ér- tem a signorinával, az én válaszom azonban mind a kétszer az volt, hogy:
— Nem mehetek le ebédelni; borzasztón fáj a fejem.

És ez igaz is. Nem sírok, nem jajveszékelek, nem nyafogok, csak hallgatok némán és írom ezeket a gyötrelmes sorokat és a fejem úgy fáj, hogy majd széjjelhasad.

Jézusom, még csak négy óra van délután. Oh, bár csak már menne innen a pokol fenekére az a hitvány esábitó, s jönné már Herba bácsi, hogy beszélhetnék vele Béláról, vagy ha az nem, hát Herman, vagy Anikó János, vagy bárki, akárki, hogy megmondjam neki, akár- melyiknek, a ki hamarabb jön, hogy:
— Nézzé, maga már ennyi és ennyi idő óta udvarol nekem. Most itt a jó alkalom, nyilatkoz- zék: hogy akar-e feleségül venni, de hamar, vagy sem? Mert, ha akar, akkor csak gyorsan, gyorsan, édes barátom, mert énnekem minden percz egy pokol kinszenvedése, a mit az anyám házánál kell töltönnem.

Jaj, megbolondulok a fejfájástól. Jaj, szegény jó apám, szegény apám!

Ugyanezenap este.
Odalent vigan vannak a vendégek. Én felsz- köztem fölök egy kicsit, mert nem bírok az apám szemébe nézni. Szegény mama! Szabad-e vajjon a gyermeknek mindent tudni a szülei- ről? Szegény jó apuskám! Hát nem szeret a mama, hát sohasem szeretett téged! Ó maga mondta a délután. Alig zártam el a naplót, egyszer csak besurrant a szobámba a mama. Hideg borzongással tekintettem reá.
— Elza, — állt meg előttem, mint valami szép kisérlet, — mit gondolsz felőlem?
— Én, mama? Semmit — feleltem. — Ne- kem csak fáj.

— Úgy? — mosolygott bánatosan. — Hát én talán rózsákon ringatózom? Azt hiszed, az én életemnek nincsenek töviséi, te kis álmo- dozó?

— Nem tudom, mama, — rebegtem gépie- sen. — Borzasztón fáj a fejem.
— Persze, — ült le szemközti velem a kis asztalhoz a mama és keresztbe vetette a lábát, épp úgy, mint a hogy ottan tette az asztal alatt, — te csak a magad főfájását érzed. De nézz rá: én már majdnem husz esztendő óta vagyok felesége az apádnak, a ki a legjobb, legdrágább ember a világon, a kit nagyon- nagyon nagyra becsülök és szeretek is, hanem

szanitécseink az elfoglalt olasz kórházokban.

a ki iránt szerelmet nem tudtam érezni soha. Husz esztendő óta!

Dermedten hallgattam szavainak nehéz kala- pácsütését a szívemen.

— És ez alatt a hosszú idő alatt nem volt egyéb gyönyörűségem a világon, mint te, Elza. A férfiak, az udvarlók, a tiszték, zajos vacso- ráink, pezsgő, cigány, a fényűzés, a mit ki- fejtünk és a min annyira tudnak pukkadni itt ebben a városban bizonyos szüklátókorú em- berek, oh, édes lányom, ez mind nem egyéb czifra papiros sallagnál, a mivel május elseji néptünnepeken díszítik föl a szegény jószá- got, a ki így szerepel, a mulatság programm- ján, hogy:
— «Ökorsütés».

— De anyám, — szóltam remegve, — hi- szen te retentő dolgokat beszélsz...
— Igen, férfítársasággal, udvarlókkal vétet- tem körül magamat, szórakoztam velük, kaczer- kodtam — hiszen mindez mindig apád tudtá- val s beleegyezésével, sőt határozott kezde- ményezésére történt, — hanem azért eddig soha, de soha nem felejtkeztem meg róla, édes lányom, egy pillanatra sem, hogy asszony és anya vagyok, s hogy mivel tartozom nektek és magamnak. Még szegény Vereczkyvel szemben sem, a kit pedig — s itt hirtelen elesuklott a hangja — igazán szerettem...

Megragadtam a karját:
— Mama, mama, most már mindent értek! Úgy emlékszem rá, mintha ma látám magam előtt! Vereczky főhadnagynak volt éppen, de éppen olyan nézésű fekete szemé, mint en- nek a...
Még be sem fejezhettem a mondatot, anyám már zokogva karolta át a nyakam:
— Te... te édes! Te drága! Te szegényke! Te megértettél!

Mit mondjak? Mit tegyek? Mit gondoljak? Én is sírva öleltem át a derekát, aztán együtt sírtunk sokáig, mint két gyerek, a kiknek eltört a játékuk. Mit sirtattam? Anyámat, vagy apá- mat? Bélát vagy magamat? Azt hiszem, mind a négyet. Most látom csak, mennyire gazdag voltam, hogy ilyen sokat vesztettem.

Végül, könyveinket törölgetve megígérttem vele, hogy holnap kiadja mr Brownnak az útját s ez valamennyire megnyugtatótt.

Aztán mind a ketten rendbe hoztuk a frizu- ránkat és mentünk le mosolyogva a vendégeink közé. Hanem az én mosolygásom, az ugyan inkább olyasféle lehetett, mint egy csomó róza a halottas csipkén, mert szegény apus- nak mindjárt egy volt első kérdése, a hogy le- értünk az ebédelőbe:
— Mi bajod, Elzus, hogy olyan szomorún mosolygasz?

— Piczit rosszul érzi magát szegényke, — sietett válaszolni helyettem a mama, s én, ám- bár ezzel a tiszta igazságot mondta, még soha- sem éreztem olyan förtelmesen hazugnak ezt az élelet, mint épp akkor.
Odakint kezd már pirkadni. Talán mégis csak elnyom az álom.

Oktober 4.
Na, ma utilaput kötött a mama mr Brown talpára. Kő esett le a szívemről. Ejh, talán nem is igaz, hogy a mama meg ő...

Oktober 8.
Valami borzasztó gyanum van. Mama már három nap óta mindennap délelőtt elmegy ha- záról az autón és csak későn délben jön haza. Azt mondja, a fogait javíttatja bent Budapes- ten. De én, bár emlékszem rá, hogy multkorki- ban csakugyan fájta a foga, ezt a fogorvos-his- tóriát nem tudom neki elhinni. Nem tudok többé hinni a tulajdon édesanyámnak. Nem borzasztó?

B. apának kijelentettük, hogy testestül-lel- kesztül megintuk az angol nyelvtanulást és azért menesztettük el az utálatos mr Brown-t.
Az éjjel Béláról álmodtam. Angolul tanított, aztán nem tudtam a lezámát és akkor meg- haragudott és mérgében elkezdett táncolni egy szép lengyel asszonnyal, a ki tánc közben egyszer csak fölkapott engem az ölébe és akkor láttam, hogy a mama. Elkezdtem nagyon sírni, a mi azt jelenti, hogy örömem lesz (vajjon? kötvé hiszem), s akkor odajött az öreg Herba, meg apus és mr Brown, meg a két kutya és együtt mindnyájan rázendítettek valami gyö- nyörű szoltárra, hogy melyik volt, arra már nem emlékszem és Castor meg Pollux olyan szépen énekeltek a szoltárt, hogy egy másik lengyel asszony, a kit Béla addig a csákJója alatt rejtgetett odagrott hozzájuk és össze- vissza ölelte őket, miközben egyre csak ezt mondogatta, hogy:
— El se hiszem, hogy kutyák vagytok! El se hiszem, hogy kutyák vagytok!
A mire Castor és Pollux abbahagyta a szoltá- rt és dühösen ugatott, apa pedig fölemelt egy nagy fogat és úgy kiabálta tele torokkal Vereczky főhadnagynak, a ki frakkban volt, mint egy igazi főpinczér, hogy:
— Már hogyné volnának kutyák, mikor az egész világon egyedül csak ők becsületesek! Foggal álmodni pedig nem jó. Halált jelent. Hát már most örömem lesz-e, mert sirtam ál- momban, vagy pedig a fog jelentett igazat? Alkalmasint egyik sem, mert mindkettő csak cselédbabona. Hanem mamának a pesti fog- kezeltetése, az egészen biztosan valami nagyon rosszat jelent.
Vagy talán csak nem Bélával történt valami baj?

Oktober 19.
Ma retentő estém volt. Apus, a ki az utóbbi időkben feltűnően ideges, nem hozott ki magával vendéget és mi magunkban vacsoráztunk hár- man az asztalnál a nagy ebédelőben. Mama dél- előtt újra bent volt a fogorvosnál és nekem va- sorára közben folyt on a benső ingerem volt, hogy ma, most rögtön felugrom itt az aszta- nál és ujjal mutatok rá a mamára:
— Ne higgy neki, apa! Megesal! Megesal!
Jaj, Istenem, alig vártam, hogy bejöhessen a szobámba!

(Vége következik.)

Lavinaomlások meggátolására havat robbantanak.

Hófúvás.

AZ OLASZ HARCZTÉRRŐL. — Klein Jenő fényképei.

GOLTZ PASA.

Kut-el-Amara kapitulált; a tragikumnak feltűnő és izgató megnyilvánulása, hogy Goltz pasa nem érthette meg ezt a pillanatot. Goltz pasa volt a mezopotámiai török haderők főparancsnoka, a ki az angolokra mért súlyos csapást előkészítette, a ki Ktesiphonnál a török offenzívát megindította, Kut-el-Amara körülzárását irányította és a terep nagyszerű kiaknázásával úgy építette meg a török hadállásokat, hogy azokon meg kellett törnie az angolok minden főlzabadító kísérletének. Ő volt az, a ki keresztülhúzta az angoloknak Bagdad elfoglalására irányuló szándékait és olyan katasztrófába döntötte az ellenséget, a milyen e háború során még nem érte az angolokat. Izgató és titokzatos véletlen, hogy akkor kellett meghalnia, a mikor már bizonyos volt, hogy Kut-el-Amara elesik, a mikor már csak napokról volt szó. Élete főművének a beteljesedését már nem érthette meg. Fátum-e, vagy ezeregyéjszakai titok, hogy így kellett történnie, — minek is kutatnók. Örizzük meg az alakját, idézzük emlékezetbe a múltját ennek a nagy energiájú tudós hadvezérnek, a kinek Törökország a legnagyobb kihatású győzelmét köszönheti, a ki egész életét Törökország ujjaélesztésének akarta szentelni.

Báró Colmar von der Goltz 1843-ban született, ősrégi katona-családból; a porosz hadseregben nem kevesebb, mint huszonkét Goltz viselt tábornoki rangot. Colmar von der Goltz 1861-ben mint hadnagy a 41-ik gyalogezredbe lépett be, részt vett az 1866-iki Ausztria elleni hadjáratban, a melynek során meg is sebesült. 1868-ban a vezérkar topografiai osztályába osztották be, miután megelőzőleg elvégezte a hadiiskolát. A német-francia háború kitörésekor az ifjú hadnagyot Frigyes Károly herceg hadseregének vezérkarába osztották be. A hadjárat befejezése után mint századost a nagyvezérkar hadtörténelmi osztályába vezényelték. Ebben az időbe esik irodalmi tevékenységének a megkezdése. A német-francia háborúban szerzett tapasztalatait gazdagon kiaknázva írta meg Frigyes Károly herceg hadseregének, a második hadseregnek operációit, majd utána azt a munkáját, a mely nemcsak Németországban, hanem Franciaországban is rendkívüli feltűnést keltett és a melynek címe: «Leon Gambetta és hadseregei.» Ez a műve, a melyben az általános védkötelezettség behozatalát sürgette és a melyben az ellenségről akkoriban kissé túlzottan tetsző megbecsüléssel nyilatkozott, a vezető körök kritikáját annyira provokálta, hogy báró Goltz századost a vezérkarból csapatszolgálatra vezényelték ki. Egy esztendővel később azonban visszahívták a vezérkarba, majd a hadiiskola tanárává nevezték ki, a hol már mint őrnagy teljesített szolgálatot. 1883-ban történt, hogy Törökország több német kiképző tiszt Konstantinápolyba való kiküldését kérte a német kormánytól. Goltz őrnagy, a ki megelőzőleg is már hosszabb időt töltött Törökországban szabadságideje alatt, jelentkezett és ajánkozását elfogadták.

Ettől fogva tizenkét esztendőn keresztül egész ambíciójával és minden energiájával azon dolgozott, hogy keresztülvihesse a teljes mértékben elhanyagolt állapotban levő török hadsereg reorganizálását. Működésének első fázisában a szintén török szolgálatban álló Kähler német tábornok alá volt rendelve és

török vezérkari tisztek oktatásával és kiképzésével volt megbízva. Természetes, hogy feladatának megoldása közben rendkívüli nehézségekkel kellett megküzdenie. Ki kellett irtania tanítványaiából a hagyományos keleti pesszimizmust, a mindent sötét színben való látást; el lehet képzelni, hogy az új környezetbe, új légkörbe került Goltznak, a kinek alaptermészetét az optimista világnézet adta meg, milyen nehéz küzdelmeket kellett folytatnia, a mikor arról volt szó, hogy a török vezérkar szellemét újja teremtsé és kiforgassa eredeti mivoltából. Goltz nehéz feladatának jellemzésére elég annyit följegyezni, hogy tulajdonképpen neki kellett megteremtienie még a török vezérkari iskola alapjait is; neki kellett németül megírnia a tábori és vezérkari szolgálatra vonatkozó, a taktikát, a stratégiát és a várható fejtető tankönyveket is, a melyeket azután török nyelvre lefordítottak; neki kellett fölfedeznie és kinevelnie olyan tehetséges és tetterős török tiszteket, a kik előadhatnak és az ő szellemében képezhetnek ki tiszteket a vezérkari iskolában; egyszóval nemcsak az alapvetés, hanem a továbbfejlesztés, úgyszólván a semmiből való teremtés munkája is az ő feladata volt.

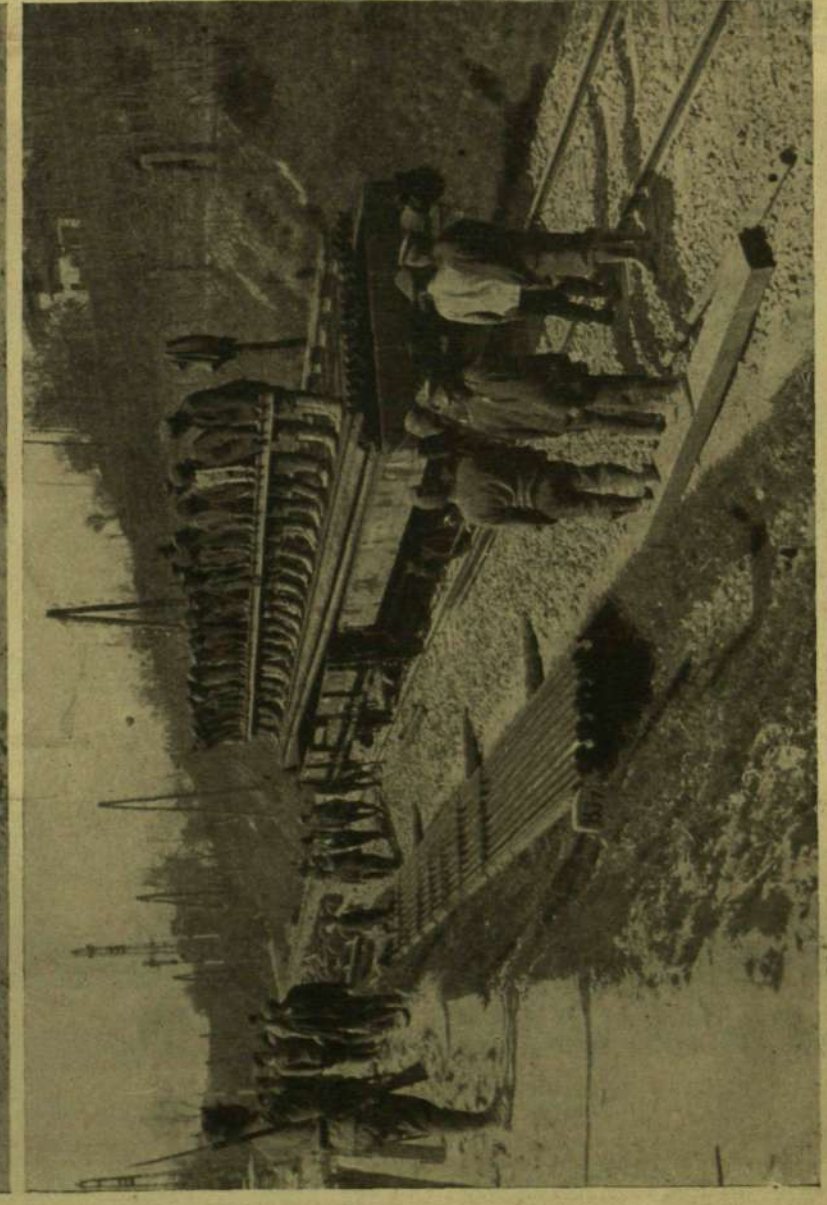
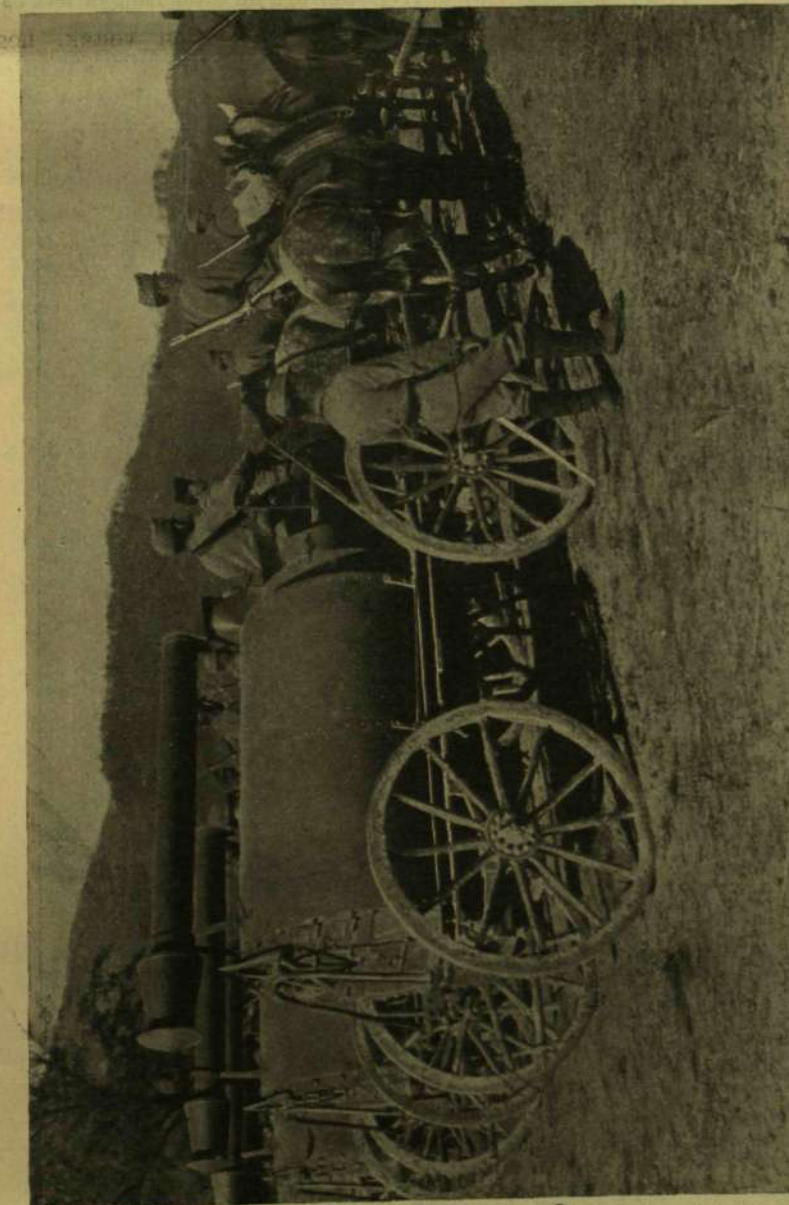
Kähler tábornok halála után Goltz pasát nevezte ki Abdul Hamid szultán a török vezérkar főnökének helyettesévé. Ebben a pozíciójában az volt a feladata, hogy a nagy-kiterjedésű török birodalmat 364 zászlóalj-körzetre ossza, hogy kidolgozza az általános védkötelezettségre vonatkozó tervezetet, hogy biztosítsa a mozgósítás szabályszerű és lehetőleg gyors lefolyását, hogy Törökország számbajöhető háborúinak esetére különböző haditerveket dolgozzon ki, mindezen felül pedig ráhárult az a fadat is, hogy európai Törökországban és Kis-Ázsiában is topografiai fölvételeket és a vezérkar számára használható katonai térképeket készítsen. Ezt az óriási feladatot nemcsak hogy teljesítette, hanem ezenfelül még a török hadsereg főfelügyelője is volt. Ebben a minőségében természetesen arra törekedett, hogy harczedett és minél kiválóbb haderőt képezzen ki Törökország számára; az azonban, hogy megfelelő felszerelésről is gondoskodhassék, már nem állott módjában. Ennyire tág hatáskört már megtagadott tőle a Kelet bizalmatlansága. Ilyen körülmények között érthető, hogy az elhanyagolt török haderő teljes mértékben való ujjaélesztését Goltz tábornok nem vihette keresztül, annyival kevésbé, mert Abdul Hamid szultánnak iránta való bizalmatlansága valósággal groteszk formában nyilvánult meg. Kifelé a szultán szinte tüntetett azzal, hogy elhalmozta kegyeivel a német tábornokot. Egész rendelkezését hullatott a mellére; ugyanakkor azonban a ravasz trükkök egész sorozatát eszelte ki és valóította meg, hogy Goltz tábornokot, a kit időközben pasai méltóságra és tábornagyi rangra emelt, megakadályozza reformátori munkájában. A szultán például nem engedte meg, hogy a török katonák a Goltz pasa által elrendelt hadgyakorlatokon tényeiket használják, mert minden egyes hadgyakorlatban ellene szőtt összeesküvést látott. Abdul Hamid szultán valósággal ellenséges indulattal nézte Goltz pasa organizáló munkáját; hitt a besugóinak, a kik azt hirdették, hogy a török haderők újjaélesztése a szultán ellen irányul. Goltz pasának az lett volna a feladata, hogy Török-

ország számára harczképes hadsereget neveljen, Abdul Hamid szultán pedig ennek még csak a gondolatától is irtózott. Még egy adat, a mely eléggé jellemzi a Goltz pasa iránti keleti bizalmatlanságot: azt a haditervet, a melyet a görög-török háború esetére kidolgozott és a mely offenzív alapokon nyugodott, szemben a defenzív jellegű török hadviseléssel, csak a hadjárat végén merte alkalmazni a török vezérkar, a melynek tisztjei mind egy szál Goltz tanítványai voltak.

Érthető, hogy Goltz pasa végül elkedvetlenedett és visszatért Németországba. 1895-ben a frankfurti 5-ik hadosztály parancsnokságát vette át, altábornagyi rangban. 1900-ban gyalogsági tábornokká s a königsbergi hadtest vezénylő tábornokává nevezte ki a császár. 1907-ben az akkori 6-ik, a mai 2-ik hadsereg felügyelőjévé és vezérezredessé nevezték ki. Az 1910-iki pomerániai császár-manőveren egy hadsereget vezetett és a partraszállott ellenséges haderőt kétszeresen körülzárva a tengerbe szorította. Ezen a manőveren való szereplése nagy föltűnést keltett; érdemeinek elismeréséül tábornaggyá nevezte ki a császár.

1910-ben, Abdul Hamid detronizálása után újra Törökországba utazott, a hol akkoriban az ifjú-török párt jutott uralomra. A türelmetlen ifjú-törökök mindenáron azon voltak, hogy kiprovoválják a Balkán-háborút; hiábavaló volt Goltz pasa intó szava, hogy a török hadsereg még nem készült fel nagyarányú és döntő súlyú vállalkozásokra. — Konstantinápolyban elhatalmasodott a háborúspárt, a mely nem törődött a török hadsereg reorganizátorának vétőjával és vállalta a túlságosan kétes rizikót. Ha a Balkánháború után angol, francia és orosz lapok ujjongva hirdették Goltz pasa kudarcát: nyilvánvaló, hogy ez aláhúzott tendenzia volt.

A világháború kitörése után a hetvenen túli Goltz pasa, két hadsereg marsallja, hasztalanul várta, hogy a császár őt is a hadiszintérré szólítsa. Belgium gyors meghódítása után Albert király országának fő kormányzójává nevezték ki; ebben az adminisztratív állásában csak addig maradt meg, a míg Törökország is csatlakozott a központi hatalmakhoz. A török háború kitörése után Goltz pasa, a kit az egész katonai irodalom Moltke egyetlen méltó utódjának tartott, a szultán szárnysegédje, majd a Dardanellák ostroma közben a Konstantinápoly védelmére rendelt hadsereg parancsnoka lett. Mindaddig, a míg a dardanellai entente-vállalkozás csúfos visszavonulása nem fajult, Goltz pasának minden eshetőségre készen, őrt kellett állania Konstantinápoly kapui előtt. A mikor aztán az utolsó angol és francia katona is eltakarodott a Gallipoli-félszigetről, Goltz pasára várt a feladat, hogy a veszedelembe jutott török félhold presztízst megoltalmazza Mezopotámiában, hogy megakadályozza Bagdadnak, a szent városnak, elését. Goltz pasa többet tett, mint a mennyit vártak tőle. Bagdad alól egy nagystílusú, igazi hadvezérekre valló lendülettel elűzte az angolokat és olyan csapdát készített számukra, a melyben — angol jelentések számolnak be róla — százezernél több indus és angol katona veszett el. Ktesiphon, Kut-el-Amara, Felahie, Es Sinn: olyan nevek ezek, a melyek mind egy kivételes tehetségű hadvezért ünnepelnek. Hogy a diadal beteljesedését nem érthette meg — ki ismerhetné ki magát a misztériumokban? Jácó János.

1. Tábori sütőde utra készen. — 2. Orosz fogoly egy katonai mérnök segítségével. — 3. Vasutépítő orosz foglyok. — 4. Szerb fogoly munkás-osztag a front mögött. — 5. Balogh Balogh, a harcstérre kiküldött munkatársunk félrelátói.

AZ OLASZ HARCZTÉRRŐL.

A HAZUG.

«Anglia geneje, írja egy regényében a világhírű detektív-históriák szerzője Doyle A. Conan: az adminisztrálás. A művészetben soha se voltak az első, az irodalomban és a tudományban más nemzetek is egy sorban állanak velünk, hasonlóképpen olyan hősei, mint minékünk, más népeknek is vannak: de a miben soha egy se tudott megközelíteni bennünket, az az adminisztrálás. Ez a mi művészetünk és a mi erőnk. Ez nagyságunk forrása és törvénye. A hová mi megyünk, ha kardunk éle nyitotta is az utat számunkra, oda rendet viszünk, igazságot és boldogulást és szerencsés az a föld, a melyet mi igazgatunk. A mi hódító hatalmunk nem a flotta és nem a katonák, hanem az angol közhivatalnok.»

A mit ez az író leirt, nemesak ő maga hitte szentül, hanem nyilván elhitte sok-sok millió ember. Anglia boldoggá tudja tenni azokat, a kiket uralmával megajándékoz. Indiában ugyan örök a nyugtalanság, de az indusok nyilván nem eléggé fejtettek egy tökéletes adminisztráló művészet szépségeinek és áldásainak méltánylására. És India messze is van.

Egészen közel van azonban egy rendkívül érdekes jelenség. A világháború, az összes nagy és összetett alkotásu hatalmak óriási erőpróbája sok forradalom feltételezésének adott alkalmat. Igen közel lépett a lehetősége sőt a valószínűsége annak, hogy országokban, a melyeknek az adminisztráló művésze nem olyan tisztelt és nem olyan óriási keleti, mint Angliáé, az elnyomott vagy elnyomottnak tartott rétegek megkísérik a járom szétörését. Zavargások, indulatkitörések valóban elő is fordultak. De ezek az explóziók úgy Moszkvában, mint Velencében az aktuális viszonyok nyomása alatt keletkeztek: Egy történelmi programot hordozó népmozgalom, tehát harc a szabadságért, tiltakozás a nemzeti egyéniség elnyomása ellen ott se következett el, a hol a legtöbb indítékát tudtuk: Oroszországban. Holott az orosz adminisztráció van ugyan olyan híres, mint az angol, de ez a híressége egészen más természetű.

Forradalom, ennek a szónak történelmi értelmében, csak két esetben jelentkezett. Mind a kettő egy hatalom uralmi területén. És ez a

hatalom, a saját elismerése szerint, az emberi szabadságok anyja, a minden jogok eldorádója, az adminisztráció ragyogó mestere: Anglia. Az ő hatalma kertjében nyílt ki a két vérpis virág. Előbb a burok lázadása és most az ir forradalom. Mi oka volt és mi sorsa, eredménye lett úgy az egyiknek, mint a másiknak: ez más lapra tartozik. De valóság marad, hogy a minden hatalmak háborújában Anglia nemzetiségei voltak azok, a melyek a keserűség legnagyobb elszántágát demonstrálták és kétségbeesett kísérletekkel vallották az egész világ előtt helyzetük túrhatalomságát.

Leverték a burokat és leverték az ireket is: a mi egy pillanatra sem lehetett kétséges. Egy forradalom soha sem lehet reménytelenebb, mint olyan időben, a mikor minden erő készenlétben áll a kormányzó hatalom kezében és a külső veszedelem egy speciális jogcímét is ad neki ez erőnek a belső ellenséggel szemben való legkíméletlenebb használatára. Ma, mikor egész Anglia egy ágyúpark és egy municziógyár, az irek még egy ezrelékét se vihették szembe a kormányzó hatalom harczi felszereltségének. Az ilyen mozgalom reménye nem is a maga ereje, hanem a külső helyzet alakulása, a mely az elnyomottnak zsarnokával szemben kedvező döntést ígér.

Ismételjük: mind a két forradalom leverték és Angliának Transvaalban meg Dublinban megszerezte azt a győzelmet, a melyre diós hadai a Gallipoli félszigeten és Mezopotámiában oly szegénytelen kudarcokkal törekedtek. Maga a két forradalom ténye azonban nagyobb és mélyrehatóbb veresége a brit birodalomnak, mint a milyen akármelyik harctéren érhetne volna. Egyszerűen azért, mert ezekben a keserű és kétségbeesett kinyilvánulásokban az angol világhódító politika erkölcsi tétele szenvedett súlyos csafolatot.

Minden hódító hatalom fontos kötelességének érzi, hogy terjeszkedő munkája mint egy, lehetőleg kétségtelen hiteltű erkölcsi törvény érvényesülése legyen tisztelhető vagy legalább is súlyosan megokolható. A civilizáció terjesztésének túlságosan igénybe vett és már nagyon is gyanús csengésű tétele mellett a legtevékenyebbek külön lobogót is kerestek és külön jelszavakat fogalmaztak. Japán arra hi-

vatkozott, hogy népszerűségének nagy nyomása alatt szűken mért földjének tehermentesítésére van szüksége. Férőhelyet kell teremteni összezúfolt fiainak: olyan igény, a melyet a szociológus és a humanista egyaránt respektálni kénytelen. Oroszország ilyen mizériáról nem panaszkodhatott, de a szláv idea gyönyörű ürügyet kínált vagy inkább teremtett neki testvéri érzelmi kamatoztatására. Oroszország a szívet küldötte kereső útra és egy pillanattal se habozott elveszett testvéreül felismerni azt, a kinek a földjét, hegyeit, folyóit, vagy cseljái irányában való fölhasználhatóságát megkivánta: akár ott volt rajta a szláv anyajegy, akár tudós diplomatáival kellett rárajzoltatnia. Rokonom vagy, mondta neki és már a maga portájához kerítette a földjét, ha másként nem ment, ágyúval és kancsukával, a mit, tekintettel az atyafiságra, a családfőnek megengedett házi fenytűk eszközeinek minősített.

Anglia azonban se férőhelyet nem keresett, se atyafiságot. A rokonok szeretetére nem pályázott, mert ezekkel mindig a lehető legrosszabb viszonyban élt. Az ő hódításainak göggel vallott erkölcsi tétele: egy szebb és magasabb élet-lehetőség apostoli terjesztése volt. Az a büszke tanítás, hogy az angol adminisztráció megjelenése minden földön egy nagyobbrendű kultúrát, minden emberi közösségnek egy boldogabb anyagi és fejlettebb erkölcsi életet jelent. Több termést, több boldogulást, több biztonságot, sőt több jogot és szabadságot is. Szóval egy olyan állapotot, a melyből az azelőttibe vagy egy másba kívánczni ép oly kizárt dolog, mint a hogyan senki vissza nem kívánczik a gazdagságból a nyomorba, a műveltségéből a tudatlanságra, a napfényről a pinczebörtönbe.

A burok és az irek véző csafolata után előállhat-e még Anglia ezzel a szent mesével? Ehhez az ő két képe se elegendő. De viszont most már a szövetségesei se vádolhatják azzal, hogy ő semmit se vesztett, bár földjét valóban érintetlenül tartják a tengerek. Oroszország elveszítette Lengyelországot, Franciaország bosszúvágya illuzióit, Olaszország a becsületét, de Anglia elveszítette, a mi által naggyá lett és egy félvilágon uralkodott: a hazugságait.

Szóllósi Zsigmond.

ALBÁN LAKOSSÁG VÁRJA AZ ÉLELMISZER SZÁLLÍTÓ HAJÓRAT.

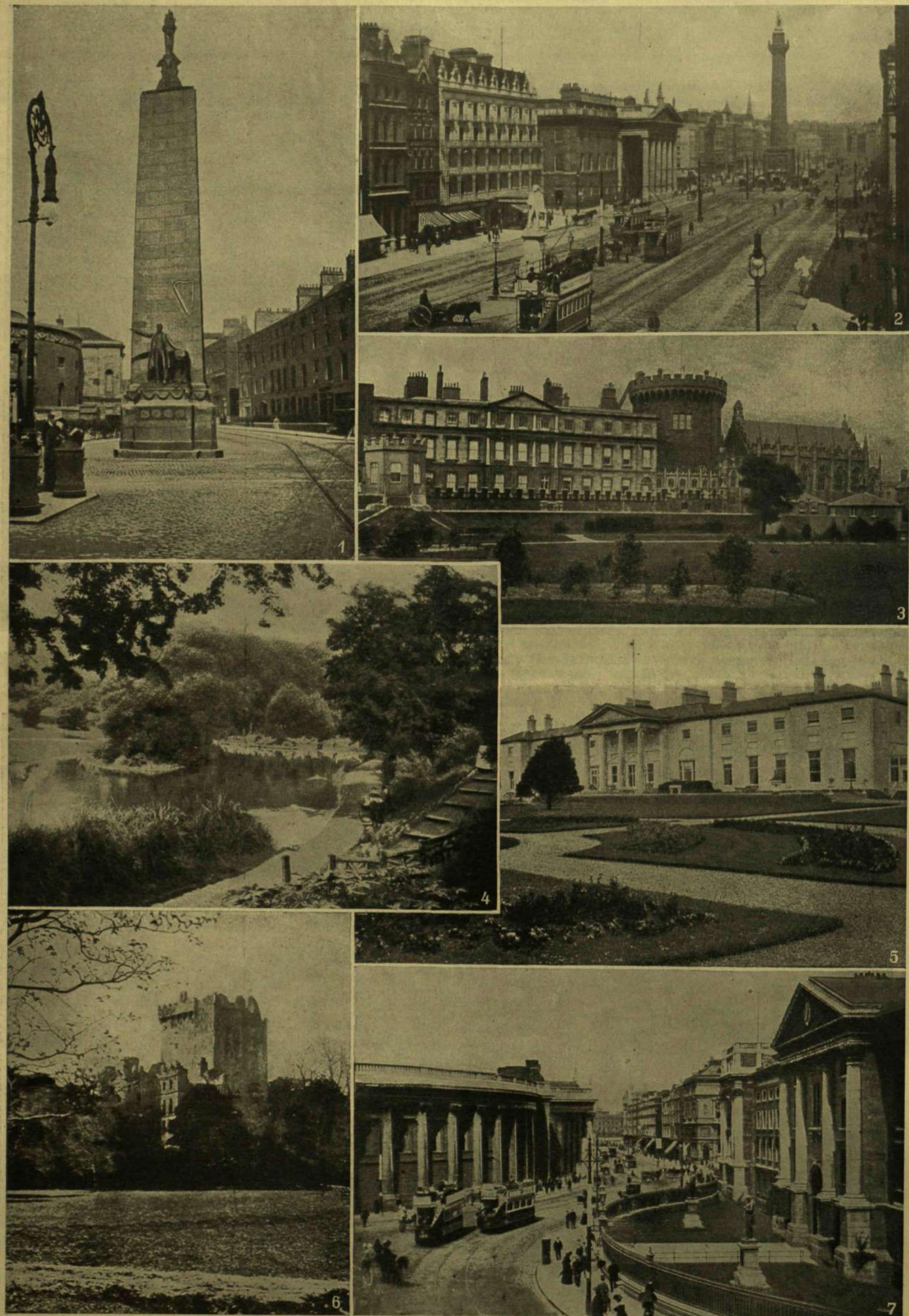

MAGYAN NÉPFÖLKELŐ CSAPATOK BEVONULÁSA ALESSIÓBA.

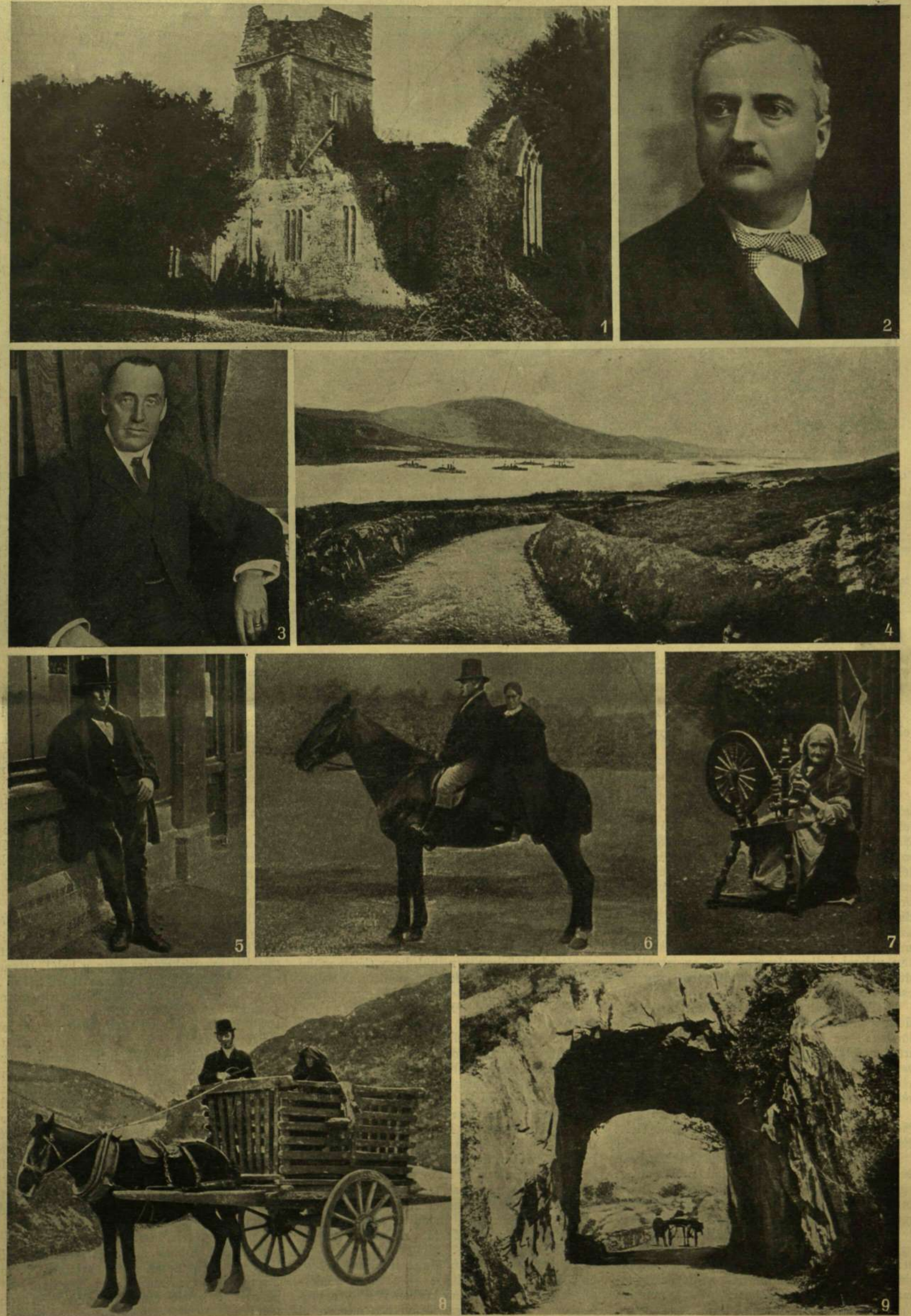

LŐSZER SZÁLLÍTÓ CSAPATOK A SZKUTARI TÓ KÖRÜL. — Jely Gyula, a harcstérre kiküldött munkatársunk felvétele.

A MEGSZÁLLOTT ALBÁNIÁBÓL. — Jely Gyula, a harcstérre kiküldött munkatársunk felvétele.

1. A dublini Parnell-émlék. — 2. A Sackville Street Dublinban. — 3. A dublini «Castle». — 4. A Phönix-parkból. — 5. Az ír alkirály palotája a Phönix-parkban. — 6. Blarney kastély. — 7. A Trinity College Dublinban.

1. Muckross apátság romjai Killarneyben. — 2. John Redmond, az angolokkal barátságos írek vezetője. — 3. Sir E. H. Carson, az ulsteri angol lakosság vezetője. — 4. Berehaven öble. — 5. Ír paraszt. — 6. Hegyvidéki paraszt pár. — 7. Óreg ír asszony a rokkánál. — 8. Vásárra menő szekér. — 9. A Kenmare-Road-i alagút Killarneyben.

BOSNYÁK CSAPATOK S-GIOVANNI DI MEDUA ALATT. — Jelfy Gyula, a harostörre kiküldött munkatársunk felvétele.

AZ ELVESZTETT HAZA.

Regény. (Folytatás.)

Irta WALTER BLOEM.

Szegény Franciaország...

De hol esavarg az a fickó, az a Louis? Az iskolának már rég vége. Egyszer már igazán komolyan beszélni kell a papával a fiú miatt. Néhány nap óta nem lehet vele beszélni... azóta az este óta, a mikor későn és lázasan, félrebeszélve mint egy beteg vagy részeg került haza. Akkor bezárkózott a szobájába és az öreg Joséphine később rémülten jött be: a fiatal úr odafönn szívzakasztóan sír... Mikor aztán Cécile halála rémülten bekopogtatott, minden esőndes volt. Másnap megkérdezte tőle, tán valami kellemetlensége volt az iskolában. de a fiú dühösen kinevette. S azóta olyan furcsán viselkedik...

Mind sötétebb lett. Cécile a hiób-hirre gondolt, a melyet a rendkívüli kiadás hozott. Különös... az ember lassankint eltompul ezek iránt a folytonos sorscsapások iránt. Egy győzelem, — igen, az felrázta volna az embert ebből a tompa letargiából, az életöztönnek ebből a teljes csütörtököt-mondásából...

Órómt! Órómt! Esengett a leány szíve. Nem bírom már ezt a heverést és üldögélést! Ezt a fénytelen borulatot!

— Segíts, Adrien! — kiáltott fel hangosan és aztán keserűen nevetett magában. Adrien... egy árnyék, egy lehellet, egy fantom... Napok óta nem nyílt hozzá a képéhez. Nem volt többé mondanivalója a számára.

És a másiktól... nincs semmije... még csak egy hervadt virág sem... még a keresztnevét sem tudja. Eggermann... Eggermann... keményen és szögletesen hangzik ez. Cécile Eggermann... brr... Cécile Delaroche — ez muzsika... Czeruza került az újjai közé. A rendetlen Louis hagyta az asztalon. És most leírta a hirlap széles fehér margójára vagy feltűzcsator: Cécile Delaroche — Cécile Delaroche... Egyszerre bosszúsán felnevetett, gondosan behajította az újságot, levágta a margóját — a szövege maradjon meg a papirnak — s a levágott

papírszalagot ezer darabra tépte. Aztán lámpát gyújtott és elkezdett olvasni.

Egy órát vagy tén többet is lefoglalta az olvasás, aztán felriadt: az öreg Joséphine jött be gondterhes arezczal.

— Mi van a fiatal urunkkal, mademoiselle? Már fél kilenc és még mindig nem jött haza... — Talán a Raymond barátjánál van, Joséphine.

— Nem akar mademoiselle vacsorázni? — Várok még, Joséphine... Louis minden pillanatban megjöhet és papa is megígérte, hogy ma kissé korábban jön haza.

Megint egy óra a könyv fölött, lassankint fokozódó nyugtalanság... féltízkor hazajött papa s nagyon megjéjt, hogy Louist nem találja itthon. Még vártak vagy egy órát, gondoltak ezerféle lehetőségre, a nélkül, hogy Cécile szólni mert volna apjának Louis megváltozott magaviseletéről. Nem merete még jobban nyugtalanítani. Végre elküldték Jeant Valentin exprefektushoz — ez volt Raymond apja. Hamar megjött a válasz: a fiatal Valentin, mint rendszeren Louis úrral távozott az iskolából, akkor egy parasztleány szolgáltatta meg Louis urat s mind a ketten beszélgetve egy mellékutczába tértek. Azóta nem látta Raymond úr...

Különös... és egy parasztleány? — Talán monsieur Hickel fia — vélekedett Cécile — a kivel Louis akkor Obernaiben olyan hamar összebarkózkodott.

És egyszerre apa és leány mereven egymásra néztek... és ugyanazt a retentő gondolatot olvasták egymás szemében...

— A vársházára — mondta a professor rekedten és felugrott. Megtántorodott.

— Elkísérem, papa... — A rendőr-örszobában álmosan ugrott fel az ügyeletes landwehr-altiszt — a külső rendőrség még mindig katonai kézben volt — a professor próbálta elszázi tájnyelven megértetni magát, de hasztalan, az altiszt kelet-poroszosországi volt. Istenem, mit lehet tenni?

Nini, ott az első emeleten, a hol a főkörmányság polgári ügyosztálya rendezkedett be, még világság szűrődött ki az ablakon. A lépcsőházba vezető ajtót ki lehetett nyitni, egy olaj-

lámpa halvány fényében, a mely odafönn pislálkolt, feltapogatóztak.

Lehmann főkörmányságos késő éjszakáig dolgozott. Most lejtette az aktákat, pipára gyújtott és elébe-álmódzott a holnapi nap vizionálásának. A gyermekei! Emmyjének drága öröksége! Holnap este megjönnék! Igaz lehet ez?

Ő exzellenziája a szigorú Brennecke nagymama késznek nyilatkozott, hogy elkíséri őket Strassburgba és egy darabig vezeti vejének a háztartását az ellenséges földön. Lehmann úr úgy érezte, tovább már nem bírja elviselni a magányosságát.

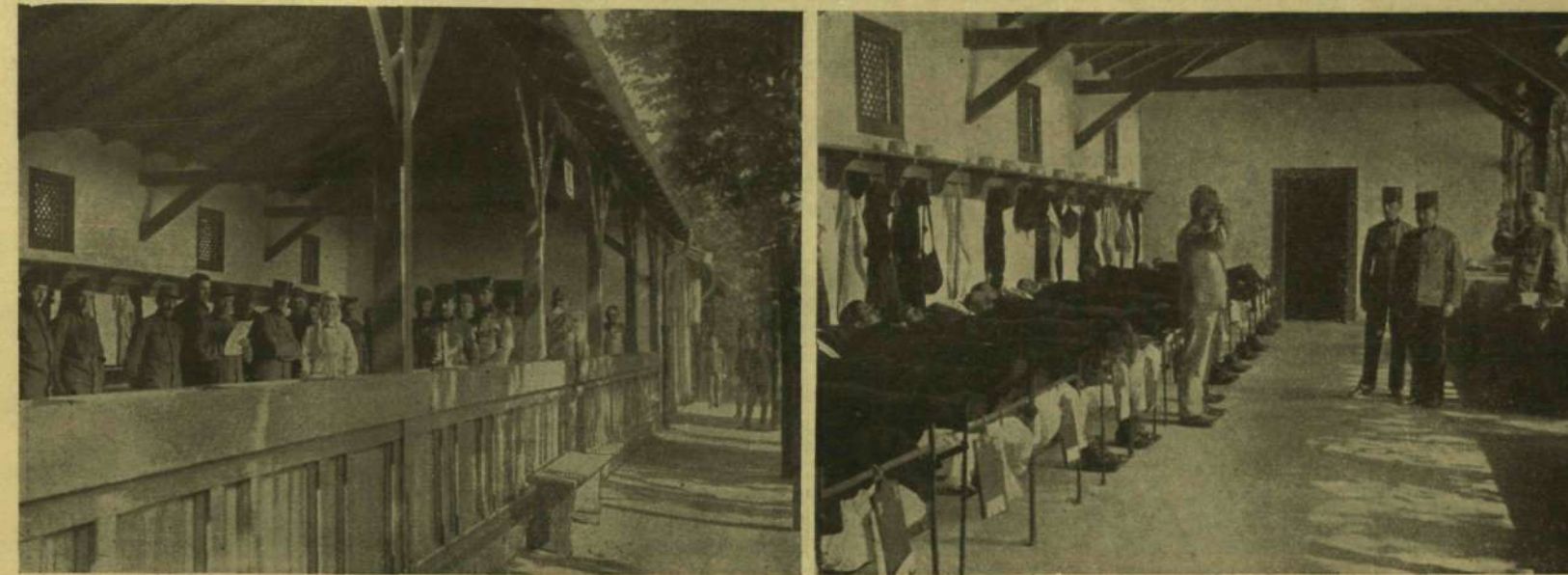
Elképzelte kedvenceit: a tizenöt éves Helént, aztán a tizenéves Hansot és a kilenczéves Ottót — a leány és az idősebbik fiú között született két gyermeket elragadta a halál. Istenem, milyen izgalom lehet odahaza Potsdamban... és ma délután ötök nekiindultak a nagy utazásnak — és legkésőbb holnap este karjai közt lesz a három gyerek. El sem lehet ezt képzelni.

Előre élvezgetve ezt a boldogságot, hátravetette magát karosszékében a munkás, energikus férfi, megsodorta kissé szürkülő bajuszát, megismogatta ritkuló haját és beleálmódzott pipája füstfelhőibe. Könyvű dolguk nem lesz az elfoglalt városban... sem az utcán, sem az iskolában... és nagymamának se lesz tréfadolog a háztartás... ezekkel a vastagnyakú elszázi nőekkel... és francziálul sem épen világrengető tökéletesen tud... De legalább együtt lesznek, a kik isten és ember előtt egyvüvé tartoznak, a míg itt vannak e földön... ki tudja, mikor üt a válás órája...

Emmy... feledhetetlen... olyat, mint te, nem talállok többet... bármi szükséges volna, hogy új anyát adjak gyermekeimnek... mert bizony a nagymama ő exzellenziája... no persze... mégis csak hálásnak kell íranta lenni...

De mi az? Lehmann úr felriadt álmából... Talán csak nem kopogtak? A felnyitott aktacsomóra kitett ezüst zsebóra tizenegyet mutat. Mégis... másodsor is kopogtak.

— Tessék — kiáltott a főkörmányságos. Aztán meglepetve ugrott fel. Mert az ajtón

A XVII. számú helyőrségi kórházban Noel Jenő dr. törzsorvos kórházparancsnok nyitott barakkházat állított fel az olyan sebesült és operált betegek részére, a kik már lábadoznak. Az eddigi tapasztalat azt igazolta, hogy ezekben a modernül berendezett nyitott barakkokban teljesen lázta-lanok lettek azok a betegek, a kiknél a subfebrilis temperatúra 37—37.50, a szobában nem csökkent. Két képünk egy barakkot ábrázol, az egyik felvétel a barakk belsejét ábrázolja, a másik pedig a nyitott, árnyas fák közé épített, verandás oldalt.

NYILT BARAKKOK LÁBBADOZÓ KATONÁK RÉSZÉRE.

kísérteties halványan professor doktor Kusz, a strassburgi polgármester megnyult alakja lépett be... Kusz úr, a kivel Lehmann úrnak még ma délután is meglehetősen éles szóváltása volt a bombázás hajléktalanjainak ellátása dolgában... Mögötte pedig, egy csipkekendőt hirtelen a veresszőke hajára vetve, egy még alig húsz éves leány — merev, aggódó szemmel, meghatóan fájdalmas tekintettel.

— Polgármester úr, csakugyan ön az? Mivel szolgálhatok ilyen későn?

Kusz úr bágyadt kézmozdulattal mutatta be leányát és heves, váltakozó beszéddel mondta el ketten a történeteket.

Lehmann úr székeket tolt oda nekik, kérte a látogatókat, nyugodjanak meg kissé s aztán szabatosan és világosan fölvetette kérdéseit:

— Tehát önök azt gyanítják, hogy az a parasztleány — ki is volt? igen — Mathieu Hickel Obernaiból — följegyzem a nevet — holnap korán reggel táviratozok, hogy a legény is eltűnt-e... Ha pedig így áll a dolog, van valami gyanításuk, hogy hova fordult a két szökevény?

— A leghalványabb sejtelmünk sincs, uram... — Azt azonban biztosra veszik, hogy a francia csapatokhoz igyekeznek eljutni?

— Természetesen ez is csak gyanítás... de ha meggondolom, hogy Hickel gazda legidősebb fia is...

— No igen, hiszen ez nagyon valószínű... és alighanem úgy is lesz... mindennap fordulnak elő esetek... fiatal, katonai szolgálatra alkalmas emberek szöke Franciaországba — épen tegnap dolgoztam ki egy rendeletet, melynek értelmében a főkörmányság határának átlépése tizenhat és ötven év közötti férfiaknak csak igazolvány alapján engedhető meg, ha az utazás célja kifogástalanul igazolva van.

— Nos és mi történhetik most?

— Minden eshetőségre már most kérem a két szökevény pontos leírását. Így, — ez megvan. Tehát a katonai hatóságokkal közölni fogom a dolgot, hogy az őrségeket a Vogézek szorosaiban külön is figyelmeztessék a fiatal urakra...

— Táviratozzon, uram, táviratozzon... minden költséget fedezek...

— Nem volna jó, papa, díjat kitűzni? Annak számára, a ki Louist visszahozza?

— Természetesen... ötszáz frankot... ez ret is... a hogy ön jónak látja...

— Legyen egész nyugodt, polgármester uram, a mi a mi erőnkől telik, az meg fog történni jutalomdíj nélkül is... különös elégtételünkre fog szolgálni, hogy önnek hasznára lehetünk...

— Ön nagyon, nagyon jó, uram, — mondta a bánatos apa s a fiatal leány is könyörgő háladatossággal nézett föl a szikár emberre.

— Holnap korán reggel mozgásba hozok mindent — fejezte be a hivatalnok — és remélem, a fiatal uraknak csak a hegyekig fog tartani a sétájuk... átjutni már bajosan fognak.

Kissé megvizsgáztatva búcsúztak el a késői látogatók.

Lehmann úr kényelmesen ásitva nézett utánuk:

— Milyen hamar megpuhulnak ezek az elszázi keményfejűek, ha az emberre szükségük van... persze, a mi kezünkben a hatalom... majd csak megtanulnak táncolni, a hogy a porosz fűtүүл...

— Bájos ez a kicsike... legfeljebb három-négy évvel lehet idősebb, mint az én Helénkém... Nem volna ez alkalmas társaság a kislány számára?

— Eh, hisz ők csak az ellenséget látják bennünk... nem... az idevalók társasága? Erre még várhatunk évekig...

— Olvadó hóiharban feküdt a komor pályaudvar. De már föleledt. Hónapokig halott volt. Jajgató, görnyedt sebesültek a várótermekben és az irodahelyiségekben, csikorgó esont-fűrészek — halomszámra heverő holttestek a sínek között. Most már megint a világhoz tartozik... Vidáman sivitottak a lokomotivok futtyei, rendezkedő vasúti kocsi csikorogtak. Üres vonatok mentek, tele vonatok jöttek, megrakva építési anyagokkal, téglával, vasrudakkal, kavicsal és homokkal. Németország hatalmasan lüktető, erőteljesen megújuló óriás testéből az építő, átlelekesítő életnek forró hulláma ömlött az ezer sebből vérző Franciaország levágott, átplántált tagjába.

Örvendezve érezte át Lehmann ezt a fáradhatatlanul görgő, szuszogó és dörgő munkát maga körül. És tebeléd, magányos, elsiváult hivatalnok-lelék, tebeléd is új élet fog bevonulni... ők jönnek, a kiken lelkes legjava csügg — a te szíved három kedvence!

Lehmann úr egy pillanatig még rágondolt arra a megszakításra, melyet a hétköznapi jórán robotjában okozott a tegnapi éjjeli látogatás. Szegény emberek! A ki maga is gyászol még valaki feledhetlent, az át tudja érezni az idegennek a bánatát... Az ostrom következményeképen előbb a feleségét vesztette el Kusz úr, aztán pedig már a fiát sodorja ki a kalandos tévelygésbe! Nem csoda, ha ezek az emberek gyűlölnék...

A főkörmányságos már délelőtt közölte a liceum vezetésével Kusz tanuló eltűnését. Félórával később jött rohanva Westernhagen igazgató úr és az oktatásügyi előadó szobájában izgatott jelenet folyt le. A lelkiismeretes pedagógus vezetés hirtelenkedéssel vádolta magát s önmagát okolta a fiú fejevesztett szökevény miatt.

— De nem, kolléga, ön egészen helyesen járt el, — fegyelem mindenek előtt...

— Nem lett volna szabad megütnöm, tanácsos úr... nem, nem lett volna szabad ütnöm...

— Örüljön, hogy megtette! — vetette közbe

Lehmann a tanférfiak párbeszédébe. — Ütni kell itt még többet is. Ez a banda öklöt kell, hogy lásson, különben sohasem lesz rend az országban...

Nehéz dolog volt a gimnasiarchát megnyugtatni. Nem volna-e ezelszerű, ha a mairét személyesen felkeresné?

— Nem és soha nem — hisz ez olyan volna, mintha a megfenyített fiú apjától bocsánatot akarnának kérni egy tökéletesen korrekt hivatali cselekvényért...

— Csak törje le a szarvát odakünn az a kis vasfejű — döntötte el a dolgot Lehmann. És közben a kis lányra gondolt, a kinek arcában a pillanatnyi túlaradó hála mögött annyi merevnyakú gyűlölet és szótlan vád lobogott...

Közben megérkezett Obernaiból a választávirat. Tehát csakugyan, a fiatal Hickel is eltűnt — egészen, a hogy Kuszék gyanították... és nyilván ez a kezdője a szökevénynek. És előzetesen még kezet emelt egy bádeni altisztre — ez aztán jeles fickó lehet. Megnyugtató különben... az effélék átverekszik magukat a világon.

Természetesen a katonai hatóságokat kellően figyelmeztették és ezenfelül táviratoztak az összes határmenti községek hatóságaihoz... használni persze ez keveset fog — a szökevények óvakodni fognak tőle, hogy az országutakon lépjen át a Vogézeket... Vannak az ilyen cselokra csempész-utak — és még mindig garázdálkodnak arra francitieur-bandák — ezek majd gondját viselik a harcizás kedvű fickóknak...

Eh... hagyjuk ezt... ez most a béke, a megváltás órája... ők jönnek, az én három... Az anyóst is el kell fogadni... csak arra vagyok kíváncsi, hogy tud megferni ezzel a mercozes eselédemmel...

És itt vannak!

A frankfurti gyorsvonat izzó szemekkel me-rült ki a sötétségből, a havas őszi ködökből, melyek a gázgyár még teljesen el nem takarított romjam szállongtak.

A harmadik osztály nyitott ablakából — no nézd — a két fiú kedves szökevénye, mögöttük Helén, nyulánkan és feketén, mint az apja — és mellette ő exzellenziájának, Brennecke államminiszter özvegyének szigorú fűrtjei s szemrehányóan és áldozata tudatában mosolygó guvernánt-areza.

— Papa! Hurrá! hurrá!

Mint két explodáló gránát robbant a két fiú apjuk mellére.

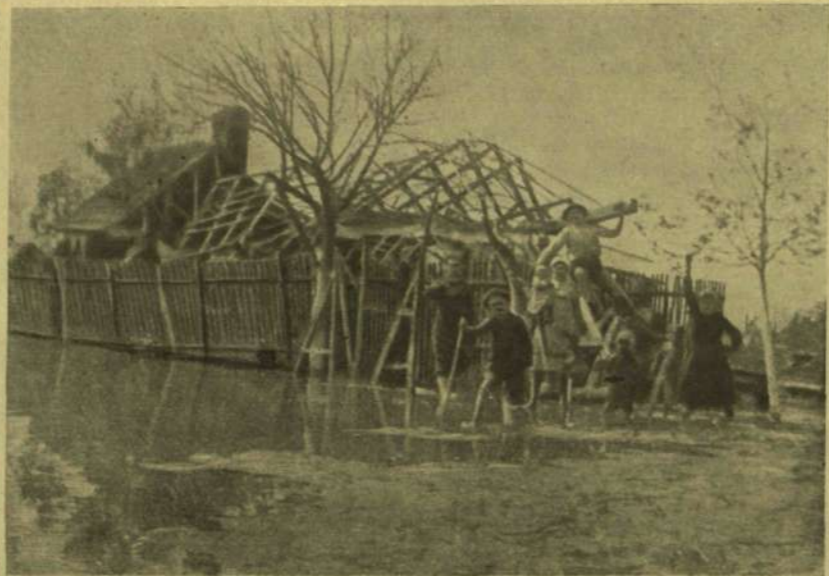
— Helén — kislány — hiszen te valóságos dáma lettél ezalatt a nyolcz hét alatt...

— Papa — hiszen itt megvan minden — én azt hittem, Strassburg teljesen rommá van löve — zúgolódtott csalódottan Hans kilenczéves kalandor-hajlama.

— No, megállj csak, fiú, láthatsz még eleget, a mi rommá van löve. — Kedves mama, alá-zatos köszönetemet ennyi jószágért... Minden

Kihuzerkodás.

Mentés a romok közül.

A HUSVÉTHÉTFŐI FELHŐSZAKADÁS OKOZTA ÁRVÍZVESZÉLY SOROKSÁR-PÉTERIN.

szokottan csak a csókolta meg a vő az anyós csontos kezét.

Igazán bolond egy utazás — dörmögött az öreg hölgy és rámutatott az utitársak tömegére. Landwehrkatonák, betegpólok katonák és nők, regruták, zöld fenyőfaágakkal díszítve, hangosan fecsegték és dalolva, nem egészen józanon — soha véget nem érő áradása a friss takarmánynak a háború kielégíthetetlenül faló szörnyetege számára.

— És mi közöttük! És a gyerekek magukon kívül! Ha ezt az én boldogult uram láthatta volna!

Nagyszerű volt, papa — ujjongott Ottó, a kisebbik fiú. — Összebarátkoztam minden katonával! És mindig katonasipka volt a fejemen, vagy csákó.

Helén némán és büszkén kapaszkodott apja karjába. Bakfis-lelkében egy új világ különös sejtése hullámzott — egy hallatlan, elképzelhetetlen élet sejtése. Itt lesz most a jövőző hazája — itt fog betelni asszonyi hivatása — itt, egy idegen, vérel trágyázott országban, egy városban, melynek pusztá nevé is körülviharzották a nagyság, a csoda, a titok sötét érzései. Olvasa Goethe «Dichtung und Wahrheit»-jét, beleálmolta magát Friederike rövid boldogságába és életre szóló bánatába. És ő tizenöt éves, csak három évvel fiatalabb, mint a sesenheimi paplány...

A főkománányas kocsi akart fogadni, de az anyós leintette:

— Ügylátszik, kedves Ottó, a fejedbe szállt a külföldi pótlék! Hagyd csak az efféle tréfákat, kedvesem, van úgyis költség elég...

Igy tehát a Lehmann-család gyalog tartotta bevonulását és nem törődtek az elszázi cselédleány orrfirtogatásával sem, a ki különben is már régóta nem győzött elég csodát mesélni, hogy micsoda zsongorítás van a porosznak a házában.

Mit gondoltok, mit eszik vacsorára ez az éhenkórász? Semmi mást, csak fekete kenyeret és kolbászt, egészen kemény, száraz kolbászt! És vizet iszik hozzá, legfeljebb vasárnap egy kanca sört!

Ma is elég alkalma volt Boresának zúgolódni és belsőleg gyönyörködni. Megjött egy öreg aszsonyság, a kit nem szabad madamenak szólítani, azt kell neki mondani: exczellenz, tehát valami magasabb fajtanak és előkelőnek képzelje magát. Pedig harmadik osztályon jött, gyalog botorkált haza a nedves hóban, félre-taposott sarka van, valami özvívvel előtti divat szerinti ruhái, mindjárt első este belekucskál minden faszékba és lábosba és mindenütt talál zsörtölődni és kifogásolni valót...

Nem, nem lehet kibírni ezeknél a prüsszieneknél és utána kell nézni, hogy az ember elkerüljön tőlük valami rendes strassburgi családba... De hát a jó állások nagyon ritkák lettek...

Lehmannék nem sejtették semmit házikucskuk mérgezőségéből. Ott ültek a csinos ebédlőasztal körül a virágokkal szőtt kartonnal bevont székeken, ebben az egész idegenszerűen izzadó környezetben, mint valami meghódított

várban és isteni módon élvezték a hideg felvágottat és sört, kipirult, ragyogó arccal cselelték ki a különleges idejének élményeit s elejtették, hogy idegen, ellenséges érzületű városban tartózkodnak, messze, messze a kedves otthonától, a hol mindenki megértette a nyelvüket és lényüket.

(Folytatása következik.)

A HÁBORÚ NAPJAI

Május 4. Tarnopoltól északra felderítő csapatok egy orosz tisztet és száz főnyi legénységet fogtak el. Helyenkint tüzérségi harc. A nyugati harctéren az Armentières és Arras közötti szakaszon helyenkint élénk volt a harci tevékenység. Az aknarezek Lens-től északra, Souchez és Neuville-nél különösen élénk volt. Lens-től északra nyugatra meghusult egy robbantásokkal kapcsolatban megkísérelt angol előretörés. A Maas-területen nappal az ágyúüz időként mindkét részről nagy hevesrege fokozódott; ez az új folyamán több ízben ismétlődött. A francziák támadását, a melyet a Mort Homme-magaslatról nyugat felé ereszkedő hegyháton lévő a németek állásai ellen intéztek, visszautasítottak. Ennek a hegyhátnak délnyugati lejtőjén az ellenség egy előretolt állásban megvetette a lábát. Több ellenséges repülőgép közül, a melyek ma reggel Ostendére bombákat dobtak, azonban csak a királyi kastély kertjét találtak el, egyet légi harcban Middelkerkenél lőttek. A benneülő francia tiszt meghalt. Liévin-től nyugatra két ellenséges repülőgép védőágyúink és gépfegyverünk tüzelésére lezuhant. Vaux erőd környékén repülőink két ellenséges kétédelűt harcképtelenné tettek. Az olasz harctéren az ellenség tüzérsége tegnap a tolnai hídfő, Flitsh vidéke és a karinthei harcvonal több szakasza ellen fokozott tevékenységet fejtett ki, a tiroli határvidéken pedig mérsékelt tüzérségi harc folyt. Az Adamello-gerince sziklazakadékaiban a S. abel és a Corno di Cavento közt a harcok tovább folytak. Ma éjjel egy ellenséges léghajó a Wippach torkolata közelében lévő állásaink fölött repült el, itt bombákat dobott le és aztán utját előbb északi irányban, majd pedig az Idria-völgy fölött Laibach és Salloch felé folytatta. Visszatérően tüzérségünk tüzelésével Dornbergnél elzarta az utját, egyidejűleg repülőink megtámadták, tüzeléssel felgyújtották; a léghajó mint roncs a görzi gyakorlóter közelében lezuhant és a négy benneülő meghalt. Több repülőgépünk tegnap a Wittlessnél lévő olasz táborát támadta meg és összes gépeink, miután számos bombát dobtak le és heves légi harcot állottak ki, sértetlenül tértek vissza. Harmadikán délután egy tengeri repülőgépünk Ravennában a pályaudvarra, a kénygyára és a kaszárnyára bombákat dobott. Jó tüzhatalást figyeltünk meg és a pályaudvaron, valamint a kénygyárban tüzvést állapítottunk meg. Két védőtűg heves tüzelése dacára összes repülőgépünk sértetlenül tértek vissza. Ugyanabban az időben egy felderítő torpedórajunk a Po torkolatától délkeletre négy ellenséges torpedórombolóval találkozott, mivel azonban nagy volt a távolság és az ellenség nagyobb gyorsasága a megközelítést lehetetlenné tette, eredménytelen tűzharc fejlődött ki. A harcban több repülőgépünk is vett részt és ezek az ellenség torpedórajmüire gépfegyverből lőttek.

Május 5. Az orosz harctéren repülőink tegnap-élőt bombákat dobtak a Rovastól délre fekvő

Zdolbunova vasuti csomópont, vasuti építményeken számos találatot figyeltünk meg. Tegnap újra mindenütt fokozott tüzérségi tevékenység. A nyugati harctéren a harci tevékenység az angol arcvonalon Armentières és Arras között tegnap is élénk volt. Givenchy en Gohellenél kézigranát-harcok fejlődtek ki egy robbantás tölcserét, a melyben az ellenség átmenetileg elő tudott nyomulni. A Sommetől délre német felderítő osztagok betörték az ellenséges állásokba, visszaverték egy támadást és egy tisztet és 45 főnyi legénységet elfogtak. A Maas baloldali csapataink Avocourt-tól nyugatra benyomultak kiugr francia védelmi művekbe. A francziák ezeket a németek tüzelésének hatása alatt feladták. A védelmi műveket a németek elpusztították és aztán tervszerűen ismét kiürítették. Haucourt-tól délkeletre elfoglaltak több francia árkot és foglyokat szállítottunk be. A francziák a Mort Homme-magaslat nyugati kiágazása ellen megismételt támadása teljesen összeomlott. A Maas jobboldalán, különösen az éjszaka folyamán erős tüzérségi tevékenység fejlődött ki. Egy francia jelzésű angol kétédelű a hollandi határ közelében a tengerparton sértetlenül kezünkre jutott. A benneülő semleges területre menekültek. Egy német repülőraj bőségesen és sikerrel dobott bombákat a champagnei Nollethe és Buve-völgyben lévő vasuti telepekre, valamint a suppei repülőcsomókra. A légi háború április folyamán különösen a hónap második felében, a nyugati arcvonalon nagy terjedelmet öltött és elkeseredettségben fokozódott. Az egyesek küzdelme helyébe mindinkább a csoportok és a repülőrajok harca lép, a mely nagyobbbrészt vonalainkon túl folyik le. Ezeknek a harcoknak folyamán április havában a nyugati arcvonalon harci repülőink 26 ellenséges légi járművet lőttek le, a melyek közül kilenc arcvonalunkon innen birtokunkba jutott. Ezenkívül tíz légi jármű védőágyúinknak esett áldozatul. Ezzel szemben a mi veszteségünk összesen 22 repülőgép. Ezek közül 14-et légi harcban vesztettünk el, négy nem tért vissza és négyet a földről lőttek le. Az olasz harctéren a Rombonon csapataink erőteljes tüzérségi előkészítés után az ellenséget több állásból elűzték, több mint 100 alpinót elfogtak, 2 gépfegyvert zsákmányoltak. A Marmolata-területen éjjel gyengébb olasz osztagot a Satto Undici keleti lejtőjén szétzavartunk. Május 4-én délelőtt tengeri repülőgépünk Valonát, délután pedig Brindisit bombázták. Valonában az útegeket, a kikötőtelepeket és a repülőállomást többször hatásosan találták. Brindisiben pedig megfigyelték, hogy több találatát ért vasuti vonatokat, a pályaudvar épületét, raktárakat, továbbá az arzenálban sűrű csoportban vesztegő torpedórombolókat. Több bomba a városban robbant fel. Egy a repülőgépek elűzésére felszálló olasz repülőgépünk elűztünk. Visszatértükben a repülőgépek messze nyílt tengeren a Marco Polo csirkálóra akadtak és a fedélzetén sűrűn álló legénységre gépfegyverből hatásosan tüzeltek. A heves elhárító tüzelés dacára összes repülőgépünk sértetlenül tértek vissza úgy Valonából, mint Brindisiből.

Május 6. Az orosz harctéren József Ferdinánd főherceg csapatai az oroszokat Olykától délnyugatra elűzték egy közvetlenül a harcvonal előtt fekvő erdősékből. A nyugati harctéren Armentières-től délkeletre és délre német járőrök vállalkozásai sikeresek voltak. Foglyokat ejtettek és két gépfegyvert, valamint két aknavetőt zsákmányoltak. Givenchy en Gohellenél néhány a németek által megszállott robbantási tölcseré ellen angol támad-

sokat könnyűszerrel visszaverték. Vienne le Chauteautól északra az Argonokban a francziák egy nagyobb járőrvállalkozása közelharoz után meghusult. A Maas balpartján a tüzérségi és gyalogsági harcok a Haucourt-tól délkeletre eső vidéken tovább fejlődtek. Ezek ismét sikereket hoztak a németek számára, anélkül, hogy teljesen befejeződtek volna. Warneton-tól délre Frankel alórmester május 4-én lelőtt egy angol kétédelűt és ezzel a negyedik repülőgép tette harcképtelenné. Ő felsége a császár, a derék repülő hőstettének elismerésül tiszté léptette elő. Diederhoftól délkeletre egy francia repülőgép kénytelen volt leszállani. A benneülőket elfogtuk. Nagyszámu kötött francia léghajó tegnap este váratlan vihar következtében elszabadult és vonalaink fölött szállt el. Eddig több, mint tizenötöt kerítettünk kézre. Az olasz harctéren általában csekély volt. Az olaszok támadásait a Rombonon tőlük elfoglalt állások ellen visszavertük. A lafrauni fensíkon elűztük az olaszokat a Lusern erődüktől északra előretolt árkaikból.

Május 7. Az orosz harctéren nincs új sajtó. A nyugati harctéren a Maastól nyugatra a harci tevékenység tegnap sem fejeződött be. Különösen a folyótól keletre a Thiamont-major vidékén a reggeli órákban meghusult a francziák egy támadása. A harcvonal egyéb részén a németek több helyen visszaverték ellenséges felderítő osztagokat. Egy német járőr Lihonstól délre néhány foglyot ejtett. A flandriai tengerpart előtt május 5-én délután egy német torpedónaszád közreműködésével légi harcban lőttek egy ellenséges repülőgépét. Odaérkező angol haderők megakadályozták a benneülő megmentését. Egy német torpedónaszád továbbá május 6-án ugyamint egy sértetlen angol repülőgépét zsákmányolt. Mindkét tisztjét elfogta. A Dorne sziklától nyugatra május 5-én reggel az «B 31» angol tengeraltjárót egy német hajó tüzelése elsüllyesztette. Az «L 7» léghajó egy felderítő utról nem jött vissza. Az angol tengerészeti hivatal jelentése szerint május 4-én az Északi-tengeren angol tengeri haderők megsemmisítették. Az olasz harctéren nincs új sajtó.

Május 8. Az orosz harctéren nincs lényeges esemény. A nyugati harctéren az utolsó napokban a Maas balpartján főként a vitez pomerániaiak által nagy nehézségek közepette, mérsékelt veszteségek mellett végrehajtott hadműveletek sikerrel jártak. Az ellenség legmakacsabb védekezése és bőséges ellentámadásai dacára a 304-es számú ma-

gaslat északi lejtőjén lévő egész árokrendszert a németek elfoglalták és vonalukat egészen magára a magaslatra tolták előre. Az ellenség rendkívül súlyos véres veszteségeket szenvedett, úgy hogy sebesületlen foglyokat már csak 40 tiszt és 1250 főnyi legénység jutott kezükre. A Mort Homme nyugati lejtőjén lévő állások ellen a német erők megosztása végett intéztek előretörési alkalmával is súlyos veszteségei mellett mindenütt visszaverték az ellenséget. A keleti parton a Thiamont-major mindkét oldalán elkeseredett harcok fejlődtek, a melyekben az ellenség a majortól keletre csapataikkal szemben eyebek között négereket vetett a küzdelembe. Az ellenség támadása összeomlott, 300 embert elfogtunk. A változó harcok alkalmával tovább friss francia csapatok harcbavetését állapítottuk meg. Az ellenség e szerint a Maas-területen, ha a teljes kikészítésük után másodszor tűzbe vitt csapatrészeket is beszámítjuk, 51 hadosztályt használt fel, vagyis bőven a kétszeresét a mi oldalunkon, a támadók oldalán eddig harcba vitt csapatoknak. A többi harcvonalról sikeres járőrharcokon kívül, a minők Thieppal és Flirey környékén folyt le, nincs különösebb jelentésváló. Két francia kétédelű a Cote de Froid Terre felett lefolyt légi harc után égye lezuhant. Az olasz harctéren a görzi hídfő egyes részei és San Martino tegnap időként élénk ágyúüz alatt állottak. Ennek a helységnek templomától nyugatra az ellenséges állás egy részét hatalmas aknarobbantás elpusztította, miközben az olaszok nagy veszteségeket szenvedtek. A Monte San Michele északi lejtőjén csapataink elfoglalták az ellenség egy kis támaszpontját. Repülőink a Chiopris melletti ellenséges táborra (Cormonstól délnyugatra) nagyszámu bombát dobtak. A tiroli keleti harcvonal több szakaszán és Rivánál élénkebb ágyúharcra került a sor.

Május 9. Az orosz harctéren nem volt különös esemény. A nyugati harctéren a németek a 304-es magaslaton elért sikerük kapcsán a Termia-dombtól délre (Haucourt-tól délre) több ellenséges árkot elfoglaltak. Az ellenségnek az a kísérlete, hogy a 304-es magaslaton elvesztett terület nagy erők harcbavetésével visszafoglalja, súlyos veszteségei mellett meghusult. Épp oly kevés sikere volt azoknak a támadásoknak, a melyeket a francziák a Maas keleti partján a Thiamont-major vidékén intéztek. Itt a francia foglyok száma három tisztre és 375 főnyi legénységre emelkedett, 16 sebesültet nem számítva.

Kilenc géppuskát zsákmányoltak. Az arcvonal többi részén több sikeres német járőrvállalkozásoktól eltekintve, nincs különösebb jelentési való. Két német torpedónaszád felderítő utjukban május 8-án délelőtt Ostendétől északra öt angol torpedóúzóval rövid ütközete volt, a melynek folyamán egy torpedóúzó tüzérségi találat folytán súlyosan megsérült. A német torpedónaszádok épségben visszaverték a kikötőbe.

Május 10. Kelet-Galicziában és Wolhyniában a biztosító csapatok állandóan fokozódó tevékenysége. A németek Garbunowkától délre visszautasítottak egy orosz előretörést. A nyugati harctéren a németek az Argonneokban visszaverték a francziák egy kísérletét, hogy állásukba betörjék. A 304-es magaslatról délkeletre ellenséges előcsapatokat tovább visszazsörtölttek. A németek tovább építették ki új állásaikat. Német repülőgépek bombákat dobtak Dombasle és Raoul l'Étape gyártelepeire. Az olasz harctéren, miután az ellenség már tegnap élénkebben löte a görzi hídfő és a doberdói fensík egyes részeit, ma reggel több támadást intézett San Martino ellen, melyeket visszautasítottunk. A karinthei és kelet-tiroli harcvonalon is helyenkint fokozott tüzérségi tevékenység.

A JÓ FAJTÁS, Sebők Zsigmond és Benedek Elek képes gyermeklapja május 14-iki számába Feleki Sándor, Főenyessy János és Kordina Lilly irtak verset, Benedek Elek mesét, Sebők Zsigmond folytatja Dörmögő Dörmögő kalandjait az olasz harctéren, Lakatos László Amerikáról ír, Kosma Imre népmondát mond el, P. Abraham Ernő elbeszélést irt, B. Indali Etelka folytatja regényét, Gyula bácsi mulattató mókája, rejtvények, szerkesztői üzenetek egészítik ki a szám gazdag tartalmát. A JÓ FAJTÁS-t a Franklin-Társulat adja ki, előzetési ára negyed évre 2 korona 50 fillér, félévre 5 korona, egész évre 10 korona, egy szám ára 20 fillér. Mutatvány-számot kívánatra küld a kiadóhivatal, IV. ker. Egyetem-utca 4.

HALÁLOZÁSOK.

Hősi halált haltak: SZENTGYÖRGYI BÉLA, a miskolci 10. honvédegységred századosa, a hadi-éremteljes harmadosztályú katonai érdemkereszt, két signum laudis és a német vaskereszt tulajdonosa, a ki a háború elejétől fogva küzdött az oroszok ellen, mint zászlóaljparancsnok, a harc-

KALODONT-
szájviz
Fertőtelenítő.
Mindenütt kapható.

Csizfűrdő
megnyit. Verszegény gyermekeknek, serdülőknél, idegbetegeknek, görvélésűeknek, érelmeszesedésnél ajánlható. Nagy gyógyhatású radiumos jód-brom fürdő. Hideg vizkürák. Szanatórium. Tisztí gyógyház. Előnyös ellátás vendéglők és magánházaknál. Orvosok: Dr. Kallós, Pászár. Prospektust, vizsmerletet kérjünk fűrdőigazgatóságtól.

MARDOCHEUS
Irtá
Berczellné Gajary Böske.
Ára 1 korona 50 fillér.
Megrendelhető:
LAMPEL R. könyvkereskedése
(Wodianer F. és Fial) r.-t.-nál
Budapest, VI. ker., Andrásy-út 21. szám
és minden könyvkereskedésben.

Költözökdekor nélkülözhetetlen a lakásbérleti szabályok ismerete!
LAKÁSBÉRLETI SZABÁLYOK
Összegejtötte és magyarázta
Dr. PONGRÁCZ JENŐ
budapesti ügyvéd.
Tartalmazza Budapest-székesfőváros lakásbérleti szabályrendeletének hiteles szövegét és magyarozatát. Illeték szabályokat. A kapuzárasi, víz- és gázszabályokat. Teljes joggyakorlatot stb., stb.
Harmadik teljesen átdolgozott kiadás.
Mindenütt kapható. Ára köve 3 K 20 fillér.
Megjelent a Magyar Törvények, Franklin-Társulat zsebkijadásának gyűjteményében.
Kapható:
LAMPEL R. könyvkereskedése
(Wodianer F. és Fial) R.-T.-nál,
Budapest, VI. ker., Andrásy-út 21. szám
és minden könyvkereskedésben.

MATTONI-FEE
GIESSHÜBLER
természetes égvényes SAVANYÚVIZ.
Két kiváló író legújabb munkája!
Bűbajosok
Novellák
Irtá Kosztolányi Dezső
Ára 3 K 50 f
Tavaszi játék
Regény
Irtá Lakatos László
Ára 3 K 50 f
A Franklin-Társulat kiadása
Kaphatók minden könyvkereskedésben

PARÁD gyógyfürdő!
Évad június 1-től szeptember végéig.

Hárolyi Mihály gróf tulajdon. Hortvámgyógyászat. Vastímásos fürdőkkel és hideggyógyintézetekkel, égvényes kénes savanyúvíz, természetes arzén és vastartalmu vizek. Kiváló jó hatású ideg-, vér-, izom- és máhbetegségeknél, gyengeségnél ismeretes. Tiszta, nyhe hegyi levegő, sport, kirándulások. Modern kényelmű berendezett szállodákban 173 szoba áll a vendégek befogadására. Kitényő élelmiszere mársólt árak mellett. A fővárd június hó 21-től augusztus 31-ig tart. Fürdőkabinok és folyosók gézfűtéssel vannak ellátva. Az egész fürdőtelep és a lakások villanyvilágításal vannak ellátva. Kényelmes autómobil-közeledés. — Prospektusal és bármennyű felvilágosításal kézségesen szolgál a Fürdőigazgatóság. Az elő- és utóévdában a lakások 50%-kal olcsóbbak az állandó vendégeknek.

A magyar katona
aranykönyve

WOINOVICH EMIL
Köremkötők:
REICH ÁRPÁD
m. kir. honvédszár-alvezető
és
SEBŐK ZSIGMOND.

Képmellékletekkel

Ára kötve 6 korona

A Franklin-Társulat kiadása

Kapható minden könyvkereskedésben

A Pozsonyi Kereskedelmi és Iparkamarától tartott nyilvános, három évfolyamos
Női FELSŐ KERESKEDELMELI ISKOLA
POZSONYBAN.
Érettségi vizsgálat. Állásköv. Internátus.
Értesítők kívánatra küld az Igazgatóság.

A Jogtudományi Közlöny
szerkesztősége által kiadott

DÖNTVÉNYTÁRAK

új kötetek:

Büntetőjogi Döntvénytár

Szerkeszti Lengyel Aurél dr.

IX. kötet. Ára 6 kor.

Hiteljogi Döntvénytár

Szerkeszti Gallia Béla dr.

IX. kötet. Ára 6 kor.

Közigazgatási Döntvénytár

Szerkeszti Marschalkó János dr.

IX. kötet. Ára 6 kor.

Magánjogi Döntvénytár

Szerkeszti Szladits Károly dr.

IX. kötet. Ára 6 kor.

Perjogi Döntvénytár

Szerkeszti Kovács Marcell dr.

I. kötet. Ára 6 kor.

A Franklin-Társulat kiadása.

Kaphatók minden könyvkereskedésben.

A Kultura és Tudomány

minden kötete a modern gondolkodás kiváló terméke.

1. Széchenyi eszmevilága. I. *Gaal József, Beöthy Zoltán, Prohászka Ottokár, Kenessey Béla, gróf Vay Gáborné, gróf Andrássy Gyula tanulmányai.* Kötve K 1.60
2. A szikratávíró. *A. Slaby* tanárnak a német császár előtt tartott felolvasásai után átdolgozta *Kreuzer Géza* mérnök. Kötve K 1.20
- 3-4. A természettudomány fejlődésének története. Két kötet. Irta *Wilhelm Bölsche*, ford. *Schöpflin Aladár.* Kötve K 2.40
5. Kant-Breviarium. Kant világnézete és életfelfogása. A művelt ember számára, Kant irataiból összeállította *dr. Gross Félix*, ford. *dr. Polgár Gyula.* Kötve K 1.60
6. Az emberiség jövője. Irta *Heinrich Lohzky*, fordította *Schöpflin Aladár.* Kötve K 1.20
7. A vagyon tudománya. Irta *I. A. Hobson*, fordította *dr. Sidó Zoltán.* Kötve K 2.—
8. A szociológia vázlata. Irta *G. Palante*, ford. *dr. Mikes Lajos.* Kötve K 1.60
9. A tömegek lélektana. Irta *Le Bon*, ford. *Balla Antal.* Kötve K 2.—
10. Rodin beszélgetései a művésztől. Összegejtette *Paul Gsell*, ford. *Farkas Zoltán.* Kötve K 1.20
11. Henri Bergson filozófiája. Irta *René Gillouin*, ford. *Farkas Zoltán.* Kötve K 1.20
12. Széchenyi eszmevilága. II. kötet. *Apáthy István, Imre Sándor, Pauler Akos, Zsilinszky Mihály, Márki Sándor, Gaal Jenő* tanulmányai. Kötve K 1.60
13. A francia irodalom főirányai. Irta *G. L. Strachey*, angolból ford. *Schöpflin Aladár.* Kötve K 1.60
14. A világegyetem élete. Irta *Svante Arrhenius*, fordította *Polgár Gyula.* Kötve K 2.—
15. Az ember helye a természetben. Irta *Lenbossék Mihály dr.* Kötve K 1.60
16. Az élet értelme és értéke. Irta *Rudolf von Eucken*, ford. *Schöpflin Aladár.* Kötve K 2.—
17. A gondolat szabadság története. Irta *J. B. Bury*, ford. *Balog Gábor.* Kötve K 2.—

Megrendelhetők:

LAMPEL R. könyvkereskedése (WODIANER F. és FIAI) R.-T.-nél
Budapest, VI., Andrássy-út 21. és minden könyvkereskedésben.

Ruttkai Ruttkay Vilmos
új könyve:

A VILÁGHÁBORÚ

Olaszország, a Balkán
és Ausztria-Magyarország.

A szerző ebben a könyvben komoly tanulmányok alapján a monarchiának Olaszországhoz és a Balkán államaihoz való viszonyát fejtegeti, végül pedig rámutat arra a fontos szerepre, mely a monarchiára vár.

Rendkívül sok tanulságot meríthetünk ezen érdekes könyvből, mely a magyar háborús irodalom egyik legértékesebb terméke. ::

Franklin-Társulat kiadása. Ára 6 korona.

Megrendelhető:

LAMPEL R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) R.-T.-nél
Budapest, VI., Andrássy-út 21 és minden könyvkereskedésben.

Vadászsportot űzők

akár itthon, akár a fronton vannak —
figyelmébe ajánljuk a

„NIMRÓD“

KÉPES VADÁSZUJSÁG-ot

Állandó melléklete:

„A vadászeb“

czimű egyedüli magyar nyelvű eb-
tenyésztési szaklap. — Mindkét lap
gyönyörűen illusztrálva.

Előfizetési ár mindkét lapra: egész
évre 12 K, félévre 6 K, negyedévé 3 K.

Tessék mutatványszámot kérni.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Buda-
pest, IV. ker., Egyetem-utca 4. sz.
(Franklin-Társulat.)

21. SZ. 1916. (63. ÉVFOLYAM.)

SZERKESZTŐ
HOITSY PÁL.

BUDAPEST, MÁJUS 21.

Szerkesztőségi iroda: IV. Vármeze-utca 11.
Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4.

Egyes szám
ára 40 fillér.

Előfizetési
feltételek:

Egészévre — 20 korona. A „Világkronika“-val
Félévre — 10 korona. negyedévenként 1 koronával
Negyedévre — 5 korona.

Külföldi előfizetésekhöz a postállag meg-
határozott viteldíj is csatolandó.

CSAPATOK BEHAJÓZÁSA AZ ALBÁNIAI PARTVIDÉKEN.

Jelky Gyula a harcztérre kiküldött munkatársunk fővétele.